Nr. 5

Extra zitting van dinsdag 13 april 2021

Voorzitter: mevrouw R.W.J. Melissant-Briene, burgemeester.

Aanwezig zijn de leden: de heren B.C.S. Bahlmann, F.M.T. Barth, R.J.J. van Breemen en H. Chaaby, mevrouw E.L. Dansen, de heer M.A. Hachhouch, mevrouw E.W.H. Hamann, de heren M.S. Hassouna, E.A. Koçak en G.J. van der Lee, de dames A.P. van Maaren, A. Mager en M.J. Molengraaf-Vullers, de heren H.J. van Mourik, L.A. Onvlee en J.C. Oostrum, de dames J. van Oversteeg en L.P.W. Pellikaan, de heren J.M. Roeland, N. van Santen en P.C.J. Schefferlie, mevrouw D. Stevens en de heren I. Tekir, C.J.J. Wientjes en C. van Willigen.

Griffier: de heer H. Sepers.

Tevens aanwezig: de wethouders de heren R.P. van Doesburg, J.P. van der Geest, E.C.M. Kraaijeveld en D. van Zanten, alsmede de directeur gemeente Gorinchem mevrouw P. Fillekes-Brand.

*

0. Vaststellen presentie voor digitale raadsvergadering.....1
1. Opening.....1
2. Mededelingen.....1
3. Vaststellen agenda.....2
4. Vaststellen notulen voorgaande parallelsessies.....2
5. Gezamenlijke besluitvorming RES 1.0 met Molenlanden.....2
6. Sluiting.....57

0. Vaststellen presentie voor digitale raadsvergadering.

De presentie van de aanwezigen wordt vastgesteld conform bovenstaande presentielijst.

1. Opening.

De voorzitter: Hartelijk welkom, dames en heren, leden van de raad, in deze extra raadsvergadering in het kader van de Regionale Energiestrategie.

2. Mededelingen.

De voorzitter: Eén lid van de raad heeft laten weten mogelijk iets later ter vergadering te zullen komen, en dat is mevrouw Van Maaren van de fractie Van Maaren.

Vanavond staat, zoals gezegd, de Regionale Energiestrategie op de agenda. Op hetzelfde tijdstip als waarop wij vergaderen wordt in de gemeente Molenlanden vergaderd over hetzelfde stuk.

3. Vaststellen agenda.

De heer Wientjes: Voorzitter. Een opmerking over de orde. Ik vraag mij af hoe het zit met de democratische inbedding van het geheel, waarbij wij gelijktijdig hier en in de andere gemeente die de RES met ons deelt vergaderen. Hoe zit dat in elkaar? Kunt u daar misschien wat licht op laten schijnen?

De voorzitter: Kunt u misschien uw vraag iets beter duiden? Hoe bedoelt u dat precies?

De heer Wientjes: Wij hebben hier een voorstel en zij hebben daar een voorstel. Wellicht zullen wij, of zij, een amendement indienen en aanvaarden, of wij keuren het voorstel goed en zij niet, of omgekeerd, en dat zou potentieel met elkaar kunnen gaan strijden. Ik begrijp niet hoe we dat democratisch gaan doen. De vraag is: zou het niet beter zijn om gezamenlijk te vergaderen? Daarop wil ik graag een reflectie, om te kijken of ik het dan beter snap.

De voorzitter: Uw idee om gezamenlijk te vergaderen zou niet eens zo slecht zijn, ware het niet dat daar niet voor is gekozen. Ik weet wel dat de portefeuillehouders van Molenlanden en van Gorinchem die over de RES gaan over dit scenario hebben gesproken en dat er ook heel veel afstemming is geweest. Er is voor gekozen om de zaken uiteindelijk tegelijkertijd in stemming te brengen. Mocht het zo zijn dat er zaken zijn die echt haaks op elkaar staan, dan zullen de portefeuillehouders bij elkaar gaan zitten en zich daarop beraden. Het kan zo zijn dat we er dan op enig moment nog in de raad op terug moeten komen. Het kan ook zijn dat er zaken worden aangenomen die wel verenigbaar zijn met elkaar en dan hoeft dat niet. We handelen dus naar bevind van zaken.

De agenda wordt hierop ongewijzigd vastgesteld.

4. Vaststellen notulen voorgaande parallelsessies.

De verslagen van de parallelsessies 210324 B&A - RES 1.0 van de regio Alblasserwaard en 210304 I&O - Windprojecten RES worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.

5. Gezamenlijke besluitvorming RES 1.0 met Molenlanden.

De voorzitter: Dames en heren. Vanavond liggen twee zaken ter besluitvorming voor: 1. het bepalen van het ambitieniveau en het verankeren van de in de RES 1.0 opgenomen zoekgebieden en aandachtsgebieden voor opwek van grootschalige windenergie in het omgevingsbeleid; 2. na vaststelling van de RES 1.0 terug te komen met een uitvoeringsagenda alsook de inzet van de reserve duurzaamheid.

Er hebben zich de nodige fracties aangemeld die hierover het woord willen voeren. Ik zal hen het woord geven in volgorde van binnenkomst, met uitzondering van de fracties die moties en/of amendementen hebben ingediend, want die zetten we altijd vooraan, opdat andere fracties daarop eventueel kunnen reageren. Het woord is allereerst aan de heer Van Santen van de VVD.

De heer Van Santen: Dank u, voorzitter. De RES 1.0. Geopteerd wordt 60 ha aan daken te vullen met zonnepanelen. Ter vergelijking: dat zijn meer dan 100 voetbalvelden. Als zaalvoetballer is deze opmerking uit een van de gezamenlijke sessies met Molenlanden mij bij gebleven. De VVD heeft actief als teamspeler bijgedragen aan de totstandkoming van de RES, op een positief-kritische manier. Wij zijn voorstander van mogelijkheden voor zonne-energie en windenergie, als er draagvlak is. Daarom hebben we eind vorig jaar een motie omtrent draagvlak en innovatie ingediend, die raadsbreed is opgepakt. In deze RES gaan we zaken verankeren. Wat betekent dat dan? In het geval van Gorinchem hebben we het niet over doelen of doelgebieden, maar over zoekgebieden en in Molenlanden nog over aandachtsgebieden. Dus we gaan zoekgebieden en aandachtsgebieden verankeren en door dat verankeren maken we eigenlijk onze regio nog kleiner. Een soort inzoomen dus. En als ik dan specifiek inzoom op de zoekgebieden, dan gaat het om een zoekgebied langs de lijn van de A15 en een zoekgebied bij Avelingen. Wij vernemen dat inmiddels ook WOB-verzoeken zijn ingediend vanuit bedrijven op Avelingen. In hoeverre is daar sprake van draagvlak onder de bedrijven? Vraag aan de wethouder: wat kunt u ons vertellen omtrent ingediende WOB-verzoeken?
Beide zoekgebieden in Gorinchem zijn bedoeld voor in totaal zeven tot tien grote windmolens, met nadruk op ‘grote’, want we kunnen gerust denken aan circa 200 meter hoog. Ter illustratie: daar staat er nog maar één van in Nederland. We leggen de lat dus erg hoog en profileren ons ook erg diep in de voorhoede. Sterker: de provincie Zuid-Holland heeft ons al bestempeld als het meest concrete zoekgebied in geheel Zuid-Holland voor de realisatie van deze windmolens, en dan in het bijzonder Avelingen.
Laat ik vooropstellen dat de VVD het klimaat hoog in het vaandel heeft staan en dat wij zeker voorstander zijn van de transitie, maar Nederland is één land en dan moet je kijken waar je de zaak efficiënt kunt inzetten en wat nodig is. Het gaat om het totaal en die combinatie. Dat is het meest efficiënt en kansrijk. Windenergie past wellicht beter op zee. Ik heb dat eerder ook een aantal collega’s horen zeggen. Onze netwerken moeten energievoorziening aan kunnen en die gaat straks waterstof [..*0:14:36*..] opslaan. Daar hebben we het al vaker over gehad en al veel over gesproken. Maar Gorinchem is een kleine stad in het midden van het land met een beperkte oppervlakte en relatief veel inwoners per vierkante kilometer als je het vergelijkt met de regio. Dus ga je daar dan tien grote windmolens neerzetten? De VVD vindt dat geen goed idee. En ja, ik snap ook dat, als je een hoog bod doet, wat onze opstelling nu is, er ook best wel iets uit kan vallen, maar dat is hetzelfde als tien wisselspelers meenemen als je er maar drie kunt opstellen. Dat is slecht voor het verwachtingsmanagement en het roept in het geval van windmolens veel onnodige weerstand op, zoals we de laatste dagen ook hebben gezien. De vraag aan de wethouder is: wordt ons totaalbod ook daadwerkelijk gezien als een overbod op de minimale eis, of blijkt dat we onszelf straks ook volledig hieraan committeren?

Dan de volksgezondheid. Het gaat om geluid en ook om zaken als bijvoorbeeld biodiversiteit, landelijke inpassing en slagschaduw. Je zal maar om de vijfenhalve seconde een schaduw door je woonkamer voorbij zien komen. We vinden het in ieder geval belangrijk dat inwoners in onze zoekgebieden niet de dupe worden van onze overkill aan ambities. Laten we eerlijk zijn, het eerlijke verhaal vertellen, en dat is naar onze mening dat het best haalbaar kan zijn om misschien één, twee of misschien zelfs drie windmolens in Gorinchem te plaatsen als het echt nodig is en we met zonne-energie niet uitkomen en als we in Nederland anders geen betere verdeling hebben. Dat zou kunnen, maar de vraag aan de wethouder is: in hoeverre beschouwt de wethouder de breed aangenomen motie omtrent draagvlak bij direct omwonenden nou uitgevoerd?
Een uitslag van 10-0, oftewel tien grote windmolens in Gorinchem, is niet haalbaar, ook zeker niet wenselijk. Je komt met die aantallen ook al snel op minder dan 500 meter van onze inwoners, en laat dat nu net schadelijk zijn voor de gezondheid. In Amsterdam hebben meer dan honderd artsen zich onlangs hierover uitgesproken, vandaar ook een motie om te waarborgen dat op minder dan 500 meter van direct omwonenden hemelsbreed geen windmolens worden geplaatst. Wij doen dat, kan ik met veel plezier zeggen, samen met de fracties van D66, Stadsbelang en Gorcum Actief. Het is de motie 'Windmolen-vrij dichtbij', die luidt als volgt:

Motie M1: Windmolen-vrij dichtbij
De raad van de gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op 13 april 2021,
behandelend het agendapunt 'Gezamenlijke besluitvorming RES 1.0 met Molenlanden';
overwegende dat:
- we volgens de RES uit moeten gaan van 7-10 grote windmolens in RES Alblasserwaard.
- er uit wetenschappelijke studies is gebleken dat windmolens gezondheidsklachten geeft voor mens en dier. Geluidsoverlast is daarbij een grote oorzaak;
- bij plaatsing van een dergelijk aantal een aantal direct omwonenden in een nabij gebied komen te wonen;
- we niet enkel uit moeten gaan van geluidsafstanden en normen, maar ook van andere mogelijke schadelijke factoren zoals slagschaduw, landschappelijke inpassing in het rivierenlandschap en een afname van de biodiversiteit;
- wij de (nationale doelstellingen van de) RES onderschrijven en er mogelijk alternatieven zijn in onze regio om de energieopbrengst van windmolens te compenseren, door extra energiebesparing, zonnepanelen op daken of (lokale) innovatieve alternatieven zoals aquathermie en geothermie;

roept het college op:
1. om niet alleen een geluidsnorm, maar ook een minimale afstandsnorm tussen woongebieden en dergelijke windmolens te hanteren. Dergelijke grote windmolens niet te plaatsen in een nabije omgeving hemelsbreed van 500 meter van inwoners van Gorinchem;
2. om het advies van het RIVM over te nemen en een strengere geluidsnorm te hanteren dan de wettelijke norm van 47 dB;
3. bij plaatsing allereerst een effectenstudie te laten plaatsvinden, waarbij de uitkomst daarvan leidend is voor eventuele plaatsing. Daarbij rekening houdend met de nabijgelegen natuurgebieden;
4. alternatieven ter compensatie van de energieopbrengst van 10 windmolens te onderzoeken;
5. de omliggende gemeenten goed mee te nemen in de ontwikkelingen (onze oplossingen moeten niet het probleem worden van een ander).

Bron(nen):
https://www.parool.nl/amsterdam/artsen-uit-noord-en-ijburg-windmolens-dicht-bij-woongebied-wel-degelijk-riskant~b2f95b17/
https://www.nwea.nl/kb/minimumafstand-tussen-windturbines-en-woningen/

Niels van Santen, VVD
Martijn Hassouna, D66

Jacques Roeland, Stadsbelang
Everdien Hamann, Gorcum Actief.

In Gorinchem past ons inziens zonne-energie het beste. Gaan we daar als RES onze minimale doelstelling mee halen? Ja. Er is dus nog honderd voetbalvelden aan bedrijfsdaken onbenut. Laten we dus zoveel mogelijk gaan voor zonne-energie. We willen graag ook de daad bij het woord voegen. Ook in Gorinchem zijn veel gebouwen waar dit mogelijk is, en laat nou een aantal van die gebouwen ook in bezit van de gemeente zijn, zoals scholen en sportzalen. Scholen zijn veelal gebouwen en terreinen die ook gewoon verder kunnen worden vergroend, ook om de lokale hitte te tackelen. Waar we al veel natuurinclusieve speeltuinen hebben in Gorinchem, zijn veel schoolpleinen nog compleet betegeld. Er is dus nog veel te scoren. We hebben daarom ook hierover een motie opgesteld, die als volgt luidt:

Motie M2: Duurzame scholen
De raad van de gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op 13 april 2021,
behandelend het agendapunt 'Gezamenlijke besluitvorming RES 1.0 met Molenlanden';
overwegende dat:
- in het kader van de RES de inzet van zonne-energie gewenst is;
- veel scholen meer groenvoorziening en natuurinclusieve speelgelegenheden wenselijk achten;
- dit ook in het kader van het lokale hitteplan bijdraagt aan verkoeling en verduurzaming op de scholen en schoolpleinen;

roept het college op:
1. de scholen in Gorinchem zoveel mogelijk te voorzien van zonnepanelen voor een duurzame schoolomgeving;
2. -in samenspraak met de scholen de mogelijkheden in kaart te brengen voor vergroening van de scholen, met name op het schoolplein;
3. de financiële gevolgen hiervan te verwerken in de programmabegroting voor 2022 en in de eerstvolgende meerjarenbegroting.

Enkele bronnen:
https://www.natuurvoorelkaar.nl/project/4/groene-schoolpleinen
https://www.hsleiden.nl/natuur-en-ontwikkeling-kind/onderzoek/groene-schoolpleinen/belang-van-groene-schoolpleinen https://schoolpleinenbrabant.nl/water-klimaat/

Niels van Santen Fractie VVD-Gorinchem

Resumé. Wat zijn onze belangrijkste punten hierin? Blijf zoeken naar draagvlak, communiceer helder en transparant naar onze inwoners en bedrijven, zet zoveel mogelijk in op zonne-energie, zorg dat je realistisch bent als het gaat om de verwachtingen met windenergie en ga niet uit van tien grote windmolens in Gorinchem, blijf scherp uitkijken naar nieuwe kansen/innovaties en behaal onze eerste winst bij scholen.
Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Hamann, Gorcum Actief.

Mevrouw Hamann: Dank u wel, voorzitter. Het was bij de start van het hele proces bij het Wellantcollege in Otterlo drie jaar geleden, toen we vroegen: wat is de rol van de provincie? Nee, wij mochten binnen onze RES zelf plannen maken en invulling geven aan de energietransitie. Met z'n allen gingen we voortvarend aan het werk. Vorig jaar, bij de vaststelling van het concept 1.0, was het bod al twee keer hoger dan het Rijk van ons vroeg. Dat is mooi, want bij de uitvoering zal blijken dat er ook heel veel niét kan, of

misschien niet doorgaat, of misschien helemaal niet lukt, en dan zijn er dus voldoende ideeën om uit te putten. En we zijn ook nog eens afhankelijk van subsidies, dus het zal zo'n vaart allemaal niet lopen. Dat was toen de opvatting. Nu staan we op het punt om het bod RES 1.0 vast te stellen en het loopt ineens wel in een grote vaart. Gorinchem steekt haar nek uit met onder meer een warmtenet, zonne- en windenergie en er is sprake van een grote opgave op het gebied van woning- en bedrijfsisolatie. Maar in de regio is niet duidelijk wat het beleid voor bijvoorbeeld Het Groene Hart wordt en de Rijksoverheid heeft ook nog geen enkel gebaar gedaan voor een Rijksbijdrage aan deze projecten. Zo kunnen we straks helemaal niet verder met onze ambities. We hebben daarom samen met de Partij van de Arbeid een motie voor een lobby richting provincie en richting Rijk voor zowel financiële middelen als ruimtelijke mogelijkheden. Als ik het goed heb, wordt deze motie vanavond ook bij de gemeente Molenlanden behandeld. De motie luidt:

Motie M3: Lobby-ambities RES 1.0
De raad van de gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op dinsdag 13 april 2021.
Ondergetekenden verzoeken het college om:
1. namens de gemeenteraad van Gorinchem een lobbybrief te sturen naar de Rijksoverheid, gericht op het verkrijgen van aanvullende financiële middelen; hierbij benadrukken dat om de RES 1.0 te kunnen uitvoeren gemeenten, provincies en waterschappen via het Rijk voldoende financiële middelen moeten ontvangen, zoals voor de begeleiding van de projecten en het inrichten van de participatieprocessen;
2. namens de gemeenteraad van Gorinchem een lobbybrief te sturen naar het provinciaal bestuur, gericht op het verkrijgen van duidelijkheid over de aanpassing van het omgevingsbeleid om de grootschalige opwek in de RES-regio's mogelijk te maken.

Everdien Hamann, Gorcum Actief
Jack Oostrum, PvdA
Björn Bahlmann, Stadsbelang
Marjo Molengraaf, ChristenUnie/SGP.

In deze gemeenteraad gaan wij eigenlijk alleen over Gorinchem. Voor wat betreft windenergie zijn we uitgegaan van zoekgebieden in de corridors van de Rijkssnelwegen A15 en A27, een open gebied dus, zoals bij knooppunt Deil, en niet, zoals nu in de onderliggende stukken is aangegeven, tien grote windmolens op Avelingen, in de Lingewijk en in Gorinchem-Oost. Zo wordt het niet vesting Gorinchem, of knooppunt Gorinchem, maar windpark Gorinchem! En kijk, er ligt ook nog een heel aardig klein stadje met een kerktorentje tussen de windmolens! Voorzitter, dat kan toch helemaal niet de bedoeling zijn. Het schaadt onze reputatie een het is ook nog eens slecht voor het vestigingsklimaat. Zo'n beeld mag het niet worden. De vestingstad wordt op deze manier geweld aangedaan, ook voor wat betreft beschermd stadsgezicht, Unesco Werelderfgoed, Jubileumjaar Oude Hollandse Waterlinie. We kunnen het eigenlijk allemaal wel schrappen dan. Maar het ergste is de impact voor inwoners en natuur. De insprekers en anderen hebben het er ook al over gehad. Het grondgebied van de gemeente Gorinchem is eigenlijk simpelweg te klein voor zulke grote windmolens. De stad schurkt aan alle kanten tegen haar grenzen aan. Daar passen die molens van 200 meter hoogte helemaal niet in, en later, in verband met rentabiliteit moeten ze dan misschien toch weer groter worden omdat hier zoveel bebouwing is en een brug, en nog veel meer. Om omwonenden en natuurgebieden enigszins te beschermen, dienen we daarom samen met de VVD, D66 en Stadsbelang de motie 'Windmolens-vrij dichtbij' in. De heer Van Santen heeft die

motie net toegelicht. Het doel ervan is om windmolens niet te dicht bij de bebouwde kom of natuur te plaatsen.
Voorzitter. Ik blijf nog eventjes bij de windmolens, het bod en draagvlak. Ons bod gaat over een heel pakket aan maatregelen, maar de discussie in de stad gaat nu alleen nog maar over windmolens. Dat is wel erg jammer, want daardoor dreigen we elk draagvlak te verliezen, ook voor bijvoorbeeld warmtenet, zonne-energie of isolatie van woningen en bedrijven. Het gedeelte windenergie, ongeveer de helft van het hele pakket, kunnen we probleemloos even parkeren en uitstellen tot er voldoende onderzoek en participatie is geweest. Het bod is immers twee keer de opdracht. Er blijft dus voldoende over om aan de vraag van het Rijk te voldoen. We kopen op die manier tijd voor onderzoek en debat met de raad, en dat wordt nu node gemist. Dat hebben we ook begrepen uit de reacties van de insprekers. Onze inwoners zijn overvallen door de plaatjes van de stad tussen de windmolens. Wij vinden het verstandig om eerst met de inwoners te praten over windenergie en dan pas de plaatjes te gaan maken. Dat gebeurt nu dus omgekeerd. Wij dienen hiervoor de volgende motie in:

Motie M4: Mogelijkheid tot publiek debat en inspraak windmolens Gorinchem
De raad van de gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op dinsdag 13 april 2021.
constaterende dat:
- er in Gorinchem nu een discussie losbarst over windmolens zonder dat er concrete plannen, capaciteitsberekeningen noch een behoefte/mogelijkheden-onderzoek beschikbaar zijn;
- de geografische eigenschappen van Gorinchem niet bij uitstek geschikt zijn voor windturbines;
- windmolens dicht bij woonwijken in strijd zijn met o.a. de doelstellingen 'Wonen en werken in een aantrekkelijke leefomgeving' zoals gesteld in Visie van de Stad Go32;
- uit onderzoek blijkt dat windmolens dicht bij bebouwde kom schadelijk zijn voor de gezondheid van omwonenden.
- de RES 1.0 een opwekkingsprestatie aanbiedt, die uitgaat van twee keer de door de staat gevraagde opwekkingscapaciteit;
- er voor de grote windmolens (meer dan 200 meter hoog) in de stedelijke omgeving van Gorinchem nog onvoldoende onderzoek is gedaan naar mogelijkheden om zinvolle conclusies te kunnen trekken door de gemeenteraad en een zinvol debat te kunnen voeren met de stad;

stelt aan het college voor:
- de overcapaciteit in ons bod RES 1.0 te reserveren voor mogelijke inzet van extra windmolens;
- besluitvorming hierover uit te stellen tot een moment waarop voldoende informatie beschikbaar is over de windmolens om een zinvolle discussie met de inwoners te kunnen voeren;
- met kracht te gaan werken aan de andere opwekkingsmethoden voor duurzame energie om de door de staat gevraagde vermogens te leveren.

Everdien Hamann, Gorcum Actief.

In dit verband willen we graag een klip-en-klaar antwoord van de wethouder in hoeverre het bod nu bindend is voor onze gemeente, oftewel: als ons bod twee keer de gevraagde hoeveelheid duurzame energie is, is het dan een Wet van Meden en Perzen, oftewel, worden we er dan in de toekomst aan gehouden om dat ook echt te gaan leveren? Dat willen we graag weten.
Ik laat het voor nu even hierbij. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Roeland van Stadsbelang.

De heer Roeland: Dank u wel, voorzitter. Even een klein aanloopje naar de mensen die de streaming volgen: Nederland heeft het Klimaatakkoord van 2019 ondertekend, wat betekent dat we in 2030 49% minder CO_2 moeten uitstoten dan in 1990 het geval was. In 2050 moet Nederland nagenoeg CO_2-neutraal zijn. De Regionale Energiestrategie (RES) is een belangrijk onderdeel van het Klimaatakkoord. Voor de rest is Nederland onderverdeeld in 30 regio's, waarbij iedere regio een bijdrage moet leveren om de doelstelling te halen. Met deze opzet wil de overheid dat er draagvlak komt voor dit transitiebeleid bij burgers, bedrijven, netbeheerders én milieupartijen.
Gorinchem en Molenlanden hebben een lange reeks bijeenkomsten georganiseerd voor raadsleden, ambtenaren, inwoners, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, om tot deze RES Alblasserwaard 1.0 te komen. Hiermee wordt ingezet op een ambitieuze, realistische, regionale invulling van de CO_2- en duurzame-energiedoelen. Met de aangenomen motie over draagvlak en innovatie van 18 juni 2020 is het college opgeroepen om bij de ontwikkelingen van de RES te blijven benadrukken dat het uitwerken van concrete oplossingen en locaties op zoveel mogelijk draagvlak van direct betrokkenen berust, dus omwonenden, bedrijven in de directe omgeving en organisaties. Wat Stadsbelang betreft zijn en blijven participatie en communicatie de belangrijkste onderdelen in de RES, om de omgeving continu en op verschillende manieren te betrekken.
Voor de grootschalige opwekking van duurzame energie waren in de concept-RES zoekgebieden aangegeven langs de A15 en de A27. In deze RES 1.0 komen de Avelingen en de A15-oost als eerste zoekgebieden in aanmerking voor verder onderzoek en worden de andere zoekgebieden getransformeerd tot aandachtsgebieden. En hier wringt de schoen. Dit zou dan betekenen dat het opwekken van energie door middel van naar schatting tien enorme windturbines louter geconcentreerd gaat worden langs Gorinchem, nabij het natuurgebied Avelingen en vlak bij de woonwijken Laag- en Hoog-Dalem, alsmede de Lingewijk en de te ontwikkelen Lingeoevers. Voor Stadsbelang moeilijk te verteren, mede met in het achterhoofd de taferelen die zich in IJburg hebben afgespeeld. Windmolens nabij woonwijken kunnen ernstige fysieke en psychische gezondheidsklachten geven als het gaat om het niet in acht nemen van geluids- en afstandsnormeringen. Hiervoor dienen wij in goede onderlinge samenwerking met de indieners de motie in.
Stadsbelang vindt het opwekken van duurzame energie ook belangrijk, maar het mag niet ten koste gaan van natuur, het woongenot en de gezondheid van onze inwoners. Wat ons betreft zou de focus nog meer moeten liggen op het stimuleren van zonnepanelen op zoveel mogelijk daken, en zeker op die van nieuwe bedrijfspanden. Verder kan de CO_2-reductie plaatsvinden door veel meer aanplant van bomen, niet alleen in Gorinchem, maar ook in de regio, in het kader van landschapsontwikkeling. Graag vernemen wij hoe de wethouder tegen dit laatste aankijkt.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Onvlee, CDA.

De heer Onvlee: Dank u wel, voorzitter. De voorliggende RES 1.0 is een plan om in de toekomst gesteld te staan voor de energiebehoefte in onze stad. Het bod in terawattuur per uur is ruim voldoende om aan de geprognosticeerde capaciteit te kunnen voldoen; een

soort van overprogrammering. Dat is ook altijd handig, omdat projecten ook wel eens van de haak vallen. Dus op zichzelf is het een positief punt dat er ook overprogrammering in zit. Ik heb ook niet de illusie dat dit allemaal wordt uitgevoerd en dat alle projecten bijvoorbeeld de MER-procedures door komen, maar wel de hoop en de verwachting dat we dadelijk de ambitie halen om in ieder geval, zoals mijn voorganger zei, in 2050 energieneutraal te zijn.
Deze RES is in regionaal verband tot stand gekomen, waarbij een breed participatietraject is gevolgd en de opgave-input ook is verwerkt. Daarvoor waardering, ook richting de wethouder. Maar toch hebben we ook enkele opmerkingen. De gekozen oplossing met windmolens en zonnepanelen hebben beide aspecten van ruimtelijke inpassing die je ziet. En, zoals al gezegd is, windmolens hebben in ieder geval ook het imago van een neveneffect. Er is heel veel discussie over de vraag of daar nou ziekteverschijnselen uitkomen of niet, en over de uitstraling. Wat ons betreft moeten we goed naar alternatieven kijken, om een dergelijke aantasting zoveel mogelijk te beperken. We gaan er ook van uit dat binnen de MER zal worden meegenomen dat in ieder geval de aantasting in de leefomgeving zo minimaal mogelijk is. Daarnaast heeft de CDA-fractie meermalen aandacht gevraagd voor innovatie en technologieën zoals aquathermie en geothermie. Het is wel beschreven als een optie, maar niet echt progressief opgenomen om te onderzoeken en zo mogelijk onvoorwaardelijk toe te passen, teneinde zo min mogelijk schade te berokkenen aan die leefomgeving. Een leefomgeving waarbij toepassing van windmolens grenzend is aan de bebouwde kom moet je beperken. We zouden het mooi vinden als de wethouder een plek wil geven aan die alternatieven, die innovatie van bijvoorbeeld aquathermie. Alleen op die manier, in de combinatie daarvan, gaan we op weg naar een zoekgebied.
Als ik de moties hoor, voel ik er enerzijds sympathie voor, aan de andere kant rijzen er ook nog wel wat vragen, die de wethouder misschien tegelijkertijd mee kan nemen, met name als het gaat om die 100 hectaren met zonnepanelen, waardoor er, zoals de heer Van Santen aangaf, eigenlijk helemaal geen windmolen meer nodig zou zijn. Ik ben benieuwd of dat zo is, en áls dat zo is, dan ben ik vooral benieuwd of de heer Van Santen ook zegt van “ik wil eigenlijk gewoon het voorstel amenderen, het zoekgebied windmolens eruit, en we kunnen gewoon vol gaan voor die 100 hectaren aan zonnepanelen”. Want die strategische keuze ligt vandaag voor, dus ik ben er vooral benieuwd naar of we die strategische keuze moeten wijzigen, of niet. En dan neem ik ook een beetje een voorschot op de vraag rondom de scholen: is dat dan niet te minimalistisch, als we kijken naar die hele opgave? Misschien kan de wethouder daar ook wat meer duiding op geven. Daarnaast vind ik het ingewikkeld in de ene motie te lezen, zoals mevrouw Hamann het zei: ik wil niet zozeer dat die windmolens binnen 500 meter komen….

De voorzitter: Een interruptie van de heer Van Santen.

De heer Van Santen: Dank u, voorzitter. Het is meer een aanvulling, omdat de heer Onvlee daar een verduidelijkingsvraag over heeft. Het is niet zo dat wij zeggen “het is het één of het ander”. Wij hebben gezegd: ga nou asjeblieft eerst kijken naar waar de goede mogelijkheden zijn voor Gorinchem, en dat is bij ons de richting van zonne-energie, om daar eerst de stappen te maken. Dus daar is met name op gedoeld. Ik hoop dat dat iets verduidelijkt.

De heer Onvlee: Ja, dat geeft al een beetje duiding, al had ik wel gehoopt dat er misschien nog iets meer scherpte zou komen over wat u dan echt wilt, want dit voelt tegelijkertijd nog wel heel vrijblijvend. Maar goed, wat ik net aangaf: misschien is het goed om de wethouder daarop zijn duiding te laten geven, in hoeverre dat ook haalbaar en realistisch is.
Mevrouw Hamann gaf aan dat ze windmolens binnen 500 meter ingewikkeld vindt en noemde windmolens sowieso lastig, maar toch komt er een lobbybrief dat we geld moeten vragen. Ik ben benieuwd of mevrouw Hamann daarop in tweede termijn nog een extra toelichting kan geven van: ik wil het eigenlijk niet, maar we willen wel geld.

De voorzitter: Interruptie mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: Ik kan er meteen wel duidelijkheid over geven. Zoals ik in mijn verhaal ook vertelde: de RES 1.0 gaat over een heel pakket aan maatregelen, bijvoorbeeld het hele warmtenet zit erin, we moeten woningen isoleren, we willen ook zonnepanelen, en dan die aqua- en andere thermie-onderzoeken. Er is dus nogal wat te doen. Wat wij hebben aangegeven, is dat wij het eigenlijk super-jammer vinden dat de discussie in de stad nu alleen maar gaat over die windmolens, terwijl er ook een heleboel andere zaken zijn waar we ook draagvlak voor willen hebben. De motie over de lobby naar de provincie heeft te maken met ruimtelijke aspecten, om dingen mogelijk te maken…

De voorzitter: Interrupties zijn bedoeld om even kort en puntig uw punt te maken.

Mevrouw Hamann: Ja, die motie, ruimtelijk, gaat ook over het mogelijk maken van projecten in de regio en naar het Rijk toe gaat het puur over subsidies. Anders gaan we niks van de grond krijgen per 1 juli.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Onvlee.

De heer Onvlee: Ja, het geeft al een beetje duiding, maar het is misschien goed om er inderdaad, zoals ik zei, in tweede termijn nog wat nadere duiding op te geven. Ik vind het wel fijn om deze toelichting te hebben, maar het vraagt nog wel wat meer.
Voorzitter, ik rond af. Wij zien een goede basis voor ons om ook in de toekomst energieneutraal te zijn en we hopen dan ook dat we hiermee door kunnen voor een duurzame toekomst.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Hassouna, D66.

De heer Hassouna: Dank u, voorzitter, goedenavond. Wij als D66 ondersteunen de ambities van het Klimaatakkoord van harte, dat beschrijft dat we in 2030 driekwart van onze elektriciteitsbehoefte uit zon en wind moeten halen, zeven keer zoveel zon- en windenergie als nu, en ook ruim een kwart van de huizen is dan duurzaam verwarmd, zonder aardgas. Een ambitieuze doelstelling dus. Het feit dat er afgelopen Tweede Paasdag een recordproductie aan groene stroom was, 60% van de behoefte, bewijst dat we op de goede weg zijn. D66 beaamt dat onze toekomstige energiemix al deze elementen moet bevatten. We denken echter dat er meer is, zeker als we lokaal een bijdrage willen leveren. Denk aan aquathermie, riothermie, geothermie, allemaal mooie, toekomstige

alternatieven voor zon en wind. We maken als gemeente flinke stappen met aardgasvrije, nieuwe woningen en ook het warmtenet in de Gildenwijk. Ook ligt er voor wat betreft zonne-energie een goed bod in de RES op tafel, waar we goed op inzetten. Bottom up zie je ook steeds meer dat mensen besparingsmaatregelen treffen: vloerverwarming, isolatie, zonnepanelen op het dak, al dan niet in combinatie met groene daken en warmtepompen om energie te besparen. De gemeente zou hierin een aanjager moeten zijn, om draagvlak te creëren en mensen hierin mee te krijgen, want hier valt de grootste winst te behalen. Mensen meekrijgen in de energietransitie is voor velen nog een ver-van-mijn-bed-show, maar de transitie zou een feestje moeten zijn waar we ons allen hard voor moeten maken, ook door goede afspraken met POORT6 te maken en gemeentelijke gebouwen onderhanden te nemen. In de Alblasserwaard heeft bijvoorbeeld slechts 10% van onze scholen de maximale capaciteit aan zonnepanelen op het dak. Kortom, er is een hoop te doen waar je als gemeente het verschil kan maken en ook flexibel blijft ten aanzien van allerlei scenario's.
Tot zover de iets minder omstreden energievormen.
We gaan het nu hebben over windenergie. Over smaak valt niet te twisten en de smaken over windmolens lopen nogal uiteen. De één vindt het vreselijk, de ander geeft het een goed gevoel doordat het zichtbaar maakt dat we schone energie opwekken. Hoe dan ook, windenergie op land en op zee is volgens Milieu Centraal en vele andere organisaties de schoonste en best te besparen optie voor het verminderen van de CO_2-uitstoot en een onmisbare pijler in onze toekomstige energiemix. Daarom is ook D66 een warm voorstander van zoveel mogelijk windmolenparken op zee. Waarom daar? Op zee is er genoeg ruimte voor grote windparken, zodat we heel veel duurzame energie kunnen opwekken. Bovendien waait het op zee vaker en harder dan op land. Windmolens op zee leveren dus veel meer op, op zee gemiddeld 10 Megawatt, dat is bijna twee keer zoveel als op land. Windmolenparken op zee worden ver uit de kust geplaatst en zijn niet of nauwelijks zichtbaar. Toch ontkomen we niet aan windmolens op land. Ik heb er mij zeer over verbaasd, en volgens mij mag ik dat wel zeggen als vers geïnstalleerd raadslid, dat Nederland is opgedeeld in 30 energieregio's langs discutabele lijnen. Wij snappen het wel vanuit een oogpunt van participatie, maar een eigenaardig neveneffect is dat je vaak ziet dat energieregio's en gemeenten windmolens net op de erfgrens zetten met de buren, volgens het 'not in my backyard'-principe, dus zo ver mogelijk af van de bewoonde wereld, en daar doen wij eigenlijk ook een beetje aan mee, maar ook dat van iedere energieregio een ambitieus bod wordt verwacht qua zon en wind, wat de wenkbrauwen soms doet fronsen. Zo had de gemeente Zutphen het voor elkaar gekregen om drie windmolens op het Nationaal Park de Veluwe in te tekenen, terwijl dat juridisch niet eens mag, maar zich tot een dergelijke keuze gedwongen voelde vanuit de provincie en het Rijk vanwege de indeling in energieregio's, om toch te voldoen aan het gevraagde bod. Maar dus ook de gemeente Gorinchem, die, ondanks dat het nog geen *[..0:41:00..]* besluit is, om windmolens in te tekenen in het natuurgebied op Avelingen, ofwel heel erg dicht bij bestaande bebouwing. We zijn nu eenmaal qua oppervlakte een hele kleine en dichtbevolkte gemeente, en dan heb je ook nog eens de gemeente Molenwaard, die duidelijk minder ambities heeft dan Gorinchem, maar wij hebben hen wel hard nodig. Maar zij spelen hierbij vaak de Groene Hartkaart. De meeste mensen snappen de ingetekende windmolens bij de Groote Haar wel, immers op gepaste afstand van

bebouwing, maar er ontstaat een natuurlijk verzet van bewoners als ze bedenken wat de daadwerkelijke plannen zijn voor de andere ingetekende locaties. En er ontstaan dilemma's. We moeten keuzes maken die we eigenlijk niet willen maken. In de vorige I&O voelde het alsof we moesten kiezen tussen de natuur op Avelingen en een windmolen. Volgens ons is dat een keuze die we niet hoeven te maken. Er zijn immers zoveel alternatieven. We hebben dubbel ingetekend qua bod. De alternatieven leer je kennen als je je urenlang inleest en met veel experts spreekt om je deze complexe, technische materie eigen te maken. Ik vind het daarom bij uitstek iets wat landelijk beter geregeld had moeten worden met betere sturing en aanwijzingen, omdat de ene regio de andere niet is. De focus zou volgens ons veel meer moeten liggen op energiebesparing, zonne-energie op daken, innovatieve energievormen en uiteraard windenergie, maar dan voornamelijk op zee. En als we dan toch op land gaan plaatsen, laten we het dan op een plaats intekenen waar het common sense maakt en er draagvlak is. Windmolens bij knooppunt Deil of in de Flevopolder zijn bijvoorbeeld te verantwoorden. Voor Gorinchem is de Groote Haar een locatie waar twee windmolens komen. Iedere regio verdient maatwerk en voor sommige zal zonne-energie duidelijk de overhand hebben, voor andere windenergie. Als we dan teruggaan naar de cijfers van het Klimaatakkoord: 500 nieuwe windmolens op land tot 2030 is de doelstelling. Als je dat afzet tegen het faire share wat Gorinchem zou moeten leveren ten opzichte van de Nederlandse bevolking, dan zou Gorinchem één windmolen extra op haar grondgebied moeten hebben in 2030. Wij als D66 zouden er uiteraard meer steunen, maar we hebben nog even de tijd en die tijd kunnen we gebruiken om beter in te zetten op burgerparticipatie, onderzoek naar windmolens dicht bij bebouwing en het effect daarvan op de gezondheid van mens en dier en de eventuele overlast, waarbij we niet enkel uit moeten gaan van de bestaande wettelijke geluidsnormen, zoals het advies ook luidt van het RIVM, maar daar strenger in zijn, en ook van de andere mogelijke schadelijke factoren, zoals slagschaduw, landschappelijke inpassing in het Rivierenlandschap en een afname van de biodiversiteit. Wij als D66 worden weleens liefkozend als klimaatdrammers getypeerd en ik kan bevestigen dat wij dat ook zijn. Daarom geloven wij dat de energietransitie een feestje moet zijn. Kortom, wij onderschrijven de doelstellingen van het Klimaatakkoord. Ook de RES biedt een tomeloze ambitie, maar waarom de weg van de meeste weerstand kiezen? Wij pleiten voor onderzoek naar alternatieven in onze regio, om de energieopbrengst van windmolens te compenseren, de focus op besparing, zonnepanelen en innovaties dus en maatwerk per energieregio in omliggende gemeenten, ook om dergelijke grote windmolens niet te plaatsen in de nabije omgeving van niet minder dan 500 meter hemelsbreed van woongebieden en bij plaatsing allereerst een effectenstudie plaats te laten vinden op de locatie en daarbij rekening te houden met nabij gelegen natuurgebieden, waarbij de uitkomst daarvan leidend is voor eventuele plaatsing, of aanleiding geeft tot heroverweging. De motie, toegelicht door de heer Van Santen, hebben wij samen met VVD, Gorcum Actief en Stadsbelang ingediend.
Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Oostrum, PvdA.

De heer Oostrum: Dank u wel, voorzitter. Zowel bij de vaststelling van de concept-RES in 2020 als in de afgelopen I&O- en B&A-sessies hebben mijn fractiegenoten en ik onze

complimenten uitgesproken voor deze ambitieuze Regionale Energiestrategie. Een voorbeeld van hoe buurgemeenten samen in duurzame, toekomstige energievoorziening voor inwoners en bedrijven kunnen voorzien, zeker omdat in het traject om tot dit ambitieuze plan te komen ook tijdig en uitvoerig ruimte is geboden voor participatie door inwoners, bedrijven en andere organisaties. Daarbij denk ik met waardering terug aan de start in het Fortestheater, in 2019 was dat al, met Diederik Samsom, waar ook de samenwerking met POORT6 en HVC voor het onderzoek naar de mogelijkheid van een warmtenet in de Gildenwijk is vastgelegd. Maar ik denk zeker ook aan de toen nog fysieke bijeenkomsten op diverse locaties in Gorinchem en Molenlanden, waar uitvoerig suggesties en ideeën konden worden aangedragen om tot een eerste concept-RES te komen, die in 2020 dan ook door beide gemeenteraden is vastgesteld.
In het voorbije halfjaar heeft een aantal digitale sessies met deskundigen plaatsgehad over wind en warmte, en die waren ook toegankelijk voor belangstellenden. De sessies werden zelfs vanuit Altena, West Betuwe en Vijfheerenlanden gevolgd, terwijl ze voor Gorinchem en Molenlanden bedoeld waren, en waarvoor in de nazit vanuit die regio zeer terecht complimenten werden ontvangen van de deelnemers. En in maart, voorzitter, zijn er digitale dialoogtafels gehouden over windenergie en over warmte in Gorinchem, waar belangstellenden en belanghebbenden met elkaar en met deskundigen in gesprek konden over de uitgangspunten en de mogelijkheden op het gebied van wind en warmte. Zowel de aankondigingen als het verslag van de betreffende gebeurtenissen hebben niet alleen via de gemeentelijke media, maar zeker ook via de regionale en plaatselijke pers aandacht gekregen, al was dat minder prominent dan vanochtend in AD Rivierenland en de Stad Gorinchem.
Voorzitter. Ons uitgangspunt blijft ongewijzigd, ook nu toch vrij plotseling, hoewel we het hadden kunnen verwachten, weerstand zichtbaar wordt tegen de plaatsing van windmolens langs de skyline van Gorinchem. Waarom konden we deze weerstand, ondanks alle voorbereidingen, dan toch verwachten? Omdat het nu eenmaal zo menselijk is om in het geweer te komen naar mate de ontwikkelingen in tijd en plaats dichterbij komen en beter zichtbaar worden. In dat opzicht is het dan ook zeker zaak…

De voorzitter: Mevrouw Hamann, interruptie.

Mevrouw Hamann: Ja, mevrouw Hamann verbaast zich een beetje over de verbazing van de heer Oostrum over het feit dat de mensen in één keer zoveel weerstand hebben. Ik denk dat de mensen er nu pas kennis van nemen!

De heer Oostrum: Ik zei niet dat ik verbaasd was, ik zei juist dat we niet verbaasd hadden hoeven zijn.

Mevrouw Hamann: Als we hadden geweten dat de mensen het niet wisten?

De heer Oostrum: Nee, nee. Wij wisten dat er al twee jaar lang informatie verstrekt wordt, zowel via de gemeentelijke media als via de pers, en desondanks hadden we kunnen verwachten dat die weerstand zou komen. Het is dus niet onverwacht.

Mevrouw Hamann: Maar ik denk dat de informatie die verstrekt is niet geland is bij de mensen.

De voorzitter: Uw punt is gemaakt.

De heer Oostrum: Naar mate het dichterbij komt en zichtbaarder wordt, is het logisch dat mensen gaan reageren op wat ze zien gebeuren. Het is dan ook zaak om het proces nu verder nog zorgvuldiger te begeleiden met goede communicatie en participatie, en dat staat ook zeer terecht in uw eigen raadsvoorstel.
Laten we helder zijn: het is nog geen muurvast, dichtgetimmerd plan om tien windmolens te plaatsen op de aangegeven plekken. Het eerlijke verhaal – dat zeg ik dan wel, terwijl de VVD er misschien even langs kijkt – is wel dat dit het uitgangspunt is voor het vervolg, namelijk onderzoeken wat de mogelijkheden en de bezwaren zijn, zowel in de formele wettelijke zin, de wet- en regelgeving, als in maatschappelijk opzicht, en dan de afweging maken waar het wel en waar het niet kan. In uw voorstel staat dan ook terecht aangegeven dat zoekgebieden nog kunnen afvallen. Dit is gelijk een oproep aan alle voor- en tegenstanders om met de gemeente en met elkaar in gesprek te gaan en te blijven over de mogelijkheden en de onmogelijkheden. En er zal aandacht van de gemeente moeten zijn voor nog betere communicatie en nog meer mogelijkheden voor inwoners en bedrijven om in de vervolgstappen mee te doen. Daar komt dan ook mede de motivatie…

De heer Van Santen: Voorzitter!

De voorzitter: Ja, meneer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik begrijp even niet wat de heer Oostrum hier zegt. Waar zou de VVD langs kijken? Kan hij dat nog één keer toelichten?

De heer Oostrum: Het eerlijke verhaal. U had het over het eerlijke verhaal en het eerlijke verhaal is dat dit uitgangspunt is voor het verdere onderzoek, terwijl ik begreep dat úw eerlijke verhaal is dat we dat beter niet kunnen doen.

De heer Van Santen: Volgens mij praten we dan langs elkaar heen, want wij brengen het eerlijke verhaal door in ieder geval de inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken, niet onze ogen daarvoor dicht te doen en niet de schuld bij de inwoners te leggen als het gaat erom van “ze weten er niks van en het is menselijk, zeg maar, dat naar mate de ontwikkelingen dichterbij komen, er dan weerstand ontstaat”. Nee, het kan ook goed zijn dat wij gewoon niet goed genoeg gecommuniceerd hebben daarover en dat we dat zo vroeg mogelijk moeten doen. Dat is wat wij zeggen.

De heer Oostrum: Dat kan allemaal, ik heb het u horen zeggen, maar ik stel daartegenover dat er vanaf 2019 uitvoerig gecommuniceerd is op de gemeentelijke media en ook via de pers. De voorbeelden daarvan heb ik niet verzameld, ik ben geen knipper en plakker, maar er is uitvoerig gecommuniceerd via de pers over de Regionale Energiestrategie en de mogelijkheden om mee te doen, en op de gemeentelijke website staat het ook.

De voorzitter: De heer Roeland wil ook een interruptie plaatsen.

De heer Roeland: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij de heer Van Santen. Pas nu wordt duidelijk om wat voor soort windmolens of windturbines het gaat. Het idee alleen

al om een windmolen van 200 meter neer te gaan zetten dicht bij een woonwijk is wat Stadsbelang betreft onacceptabel. In de visualisatie van de heer Pellikaan is nu duidelijk geworden om wat voor soort windmolens het gaat, en in de krant. Dus wat dat betreft was de bevolking daarvan niet op de hoogte.

De heer Oostrum: Misschien heeft u dan ook iets gemist, want het is wel degelijk aan de orde geweest in de sessies die ik zojuist genoemd heb. Maar u bevestigt daarmee alleen maar dat het zaak is om nog beter en nog meer de communicatie te zoeken met voor- en tegenstanders, om in het gesprek duidelijk te maken wat wel en niet kan.
Ik was gebleven bij de motivatie voor de mede door ons ingediende motie van Gorcum Actief, ChristenUnie/SGP en Stadsbelang om in ieder geval richting Rijk en provincie duidelijkheid te vragen over financiële middelen en over de onmogelijkheden, of de mogelijkheden van grootschalige energieopwekking in het omgevingsbeleid.
Ik kom aan het einde, voorzitter. De RES blijft voor ons een ambitieuze visie en ambitie met hoge energieopbrengst uit zon- en windenergie, maar ook de warmteopgave blijft daarnaast heel interessant. En er blijft, zoals vastgelegd in de eerder aangenomen motie, aandacht voor alternatieve duurzame energiebronnen en technieken, om deze mee te nemen in de planvorming. Daarbij valt te denken aan Theo en Thea, Creatief met warmte uit water. Thermische energie uit oppervlaktewater en uit afvalwater en zeker ook waterstof bieden interessante ontwikkelingskansen, zowel als opslagmedium voor opgewekte elektriciteit, maar ook als brandstof voor mobiliteit.
Concluderend, voorzitter: blijven werken aan communicatie en participatie om het draagvlak te vergroten voor het uiteindelijk gefaseerd te realiseren programma, met oog voor nieuwe ontwikkelingen.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Breemen, GroenLinks.

De heer Van Breemen: Dank u wel, voorzitter. Aangezien aan de ambities en het bod eigenlijk niets veranderd is ten opzichte van de vorige RES, kan GroenLinks zich vanzelfsprekend vinden in de nu voorgestelde RES 1.0. Wij zijn blij dat we als regio nog steeds ambitieus willen zijn en een substantiële bijdrage willen leveren aan de energietransitie en de energierevolutie, die moet leiden tot een duurzaam, klimaatneutraal en dus toekomstbestendig Nederland, en daarbij ook Gorinchem en de Alblasserwaard. En zoals men in de jaren ’80 al zei: een beter milieu begint bij jezelf, dus ook bescheiden regio’s als de onze staan voor de taak om echt werk te gaan maken van die energietransitie. En gelukkig wordt, of misschien ‘werd’, dat breed gedragen in beide raden. Natuurlijk zijn er altijd kritische noten te kraken in zo’n verhaal, en ook GroenLinks zal dat zeker niet nalaten, maar daarvoor is het goed te benoemen dat we blij zijn met de hoge ambities, met de inzet op zon en wind, met het warmtenet en met de aandacht voor innovatieve technologieën.
Maar, en wie het debat volgt heeft het al gehoord: het grote discussiepunt in dezen, maar vermoedelijk in elke energiestrategie, is windenergie. Er zijn allerlei discussies over windmolens te bedenken, en ik heb ze vanavond bijna allemaal gehoord: het nut van windenergie op land, CO_2-uitstoot van de productie van een windmolen, of een windmolen eigenlijk mooi is, en ga zo maar door. Voor GroenLinks staat in ieder geval

als een paal boven water dat, wil je echt werk maken van de energietransitie, je daar ook windmolens bij nodig hebt. Wij zijn dan ook absoluut voorstander van het realiseren van grote windmolens, om grote stappen te maken in het opwekken van energie. Het is echter op z'n minst opmerkelijk te noemen dat de windmolens in de voorliggende RES 1.0 toevallig allemaal op Gorinchems grondgebied worden gezocht. Het lijkt bijna alsof de wethouder niet zo goed onderhandeld heeft en alsof Molenlanden deze hete aardappel zich heel graag laat afnemen door Gorinchem. En nogmaals, voorzitter: GroenLinks is zeker niet tegen windmolens, maar wij kunnen niet geloven dat die twee zoekgebieden net tegen het meest volgebouwde en bevolkingsdichte gebied van deze regio echt de enige twee zoekgebieden met potentie zijn. Daar zit toch ook een beetje onwil van onze buren achter?
In eerdere sessies heeft de wethouder erop gehamerd, namens het college, dat het slechts zoekgebieden zijn en dat roept bij GroenLinks een vraag naar de toekomst op. Wat gebeurt er nu, als blijkt dat het allemaal niet lukt op die beoogde plekken? Gaan we dan onze ambities naar beneden bijstellen – wat GroenLinks betreft is dat geen optie –, of we gaan we dan opnieuw kijken waar elders windmolens zouden kunnen komen en wordt dan ook het grondgebied van Molenlanden bijvoorbeeld weer een optie? Langs de Lek heb je veel mooie plekken waar een windmolen past.
GroenLinks is ook niet onverdeeld gelukkig met de zoeklocatie in de Avelingen. We zijn er zeker niet per definitie tegen, maar het gaat daar wel om een van de weinige stukken natuur in onze gemeente. Het vraagt daarom wat ons betreft een goed en gedegen vooronderzoek naar de schade, als het gaat om bijvoorbeeld trek- en weidevogels, maar überhaupt naar schade aan de natuur in het algemeen. Harde voorwaarden die Gorinchem wat GroenLinks zou moeten stellen zijn natuurcompensatie en focus op het industriële gebied in het zoekgebied Avelingen. Natuurcompensatie moet plaatsvinden in of nabij de Avelingen, of op z'n minst de rivier, want juist die oevernatuur is een belangrijk ecosysteem en dat compenseer je niet door een natuurstrook langs de A15. De nadruk op het industriële gebied hangt daarmee samen. Hoe minder je de natuur aantast, hoe beter. Wij zijn benieuwd hoe de wethouder, of het college, daartegenover staat.
Als het gaat om de warmtetransitievisie blijkt maar weer dat Gorinchem achter de feiten aanhobbelt. Als het college gewoon het huiswerk eerder had gedaan in plaats van wachten tot vlak voor de deadline, hadden we nu een complete RES gehad waarin ook naar warmteopwekking en warmtebesparing gekeken kon worden. Dat is wat GroenLinks betreft een gemiste kans. We hebben het slechts vijf keer gevraagd!
Nogmaals – een ander punt dat een gemiste kans is – wil onze fractie hameren op het belang van besparing. Net als in de vorige editie van de RES komt dit onderwerp er weer erg bekaaid vanaf: één bladzijde aan algemeenheden en open deuren, maar geen enkel concreet plan, terwijl juist de energiebesparing een onmisbaar onderdeel is van een gehele energietransitie. GroenLinks verwacht dat dit in de uitvoeringsagenda eindelijk eens echt en concreet uitgewerkt wordt. Het wordt door het college nu weer vooruit geschoven voor latere uitwerking. GroenLinks verwacht dan ook dat bij die uitwerking een ronkend stuk over energiebesparing gevoegd wordt.
Voorzitter. Ik had een vraag als het gaat om de amendementen die ik langs heb zien komen van de gemeente Molenlanden, maar daar heeft de wethouder al het een en ander

over gezegd. Ik kan u zeggen dat, als die van de VVD daar wordt aangenomen, ik daar ongelukkig van word, maar dat is dus nog spannend hoe dat in de toekomst gaat lopen.
Rest mij af te sluiten met te stellen dat GroenLinks de volledige gestelde ambities uit de RES 1.0 ondersteunt, maar nog wel wat kritische kanttekeningen heeft bij met name de zoekgebieden voor windenergie. Wij hopen dat het college daarover vanavond nog duidelijkheid kan verschaffen.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Stevens, SP.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. In deze raadsvergadering staan we voor een van de meest essentiële keuzes die we kunnen maken voor de toekomst. De planeet is uiteindelijk het belangrijkste dat we hebben en de mens is er een grootverbruiker van. Stukje bij beetje komen we er mondjesmaat achter dat we ons eigen nest eigenlijk al heel lang aan het bevuilen zijn, en dat is best wel dom. Wereldwijd worden klimaatdoelen bedacht en vandaag houden we ons bezig met de Regionale Energiestrategie, een beetje onder het mom van "iedereen houdt z'n eigen straatje schoon". Het klinkt perfect, een schone aarde en een schone lucht, maar het is niet te ontkennen dat we achter de feiten aanlopen, of eigenlijk achter ons eigen vuil aan, en dat zie je aan onze ambitieuze plannen, onze rigoureuze plannen, onze gehaaste plannen.
Een van de grootste problemen is CO_2. Natuurlijk: we kunnen allemaal onze adem héél lang in blijven houden, maar het stoppen van vervuilende brandstoffen is een minder gevaarlijk plan. Daarnaast hebben we een eeuwenlange relatie met de bomen, die ademen wat wij uitblazen. Ik zou bijna zeggen: één van de weinige soorten tegenpolen die een relatie wel kunnen uithouden. Een goede reden om daar veel liefde aan te geven. Maar zoals ik eerder zei: er is haast. We moeten cold turkey van onze verslaving van fossiele brandstoffen af, maar zoeken naarstig naar CO_2-pleisters voor onze kick. De mens wil namelijk niet minderen in verbruik, maar veranderen, en dat laatste moet echt. We bouwen grote molens die ons energie geven en dat is naast noodzakelijk ook prachtig: ze zijn schoon, zonder uitstoot. Maar ergens lijkt het alsof we onze relatie met de bomen, of beter gezegd: de complete natuur, dan even vergeten. Wat in heel Nederland gebeurt, gebeurt ook in onze regio, en ook in Gorinchem. We committeren ons zonder twijfel aan zoveel mogelijk metalen vleugels, en in het geval van natuur en windmolens zou ik zeggen: dit zou eigenlijk wel een fantastische poly-amoureuze relatie kunnen zijn. Doe zonne-energie erbij en waterkracht, en dan kan het misschien wel een mooie LAT-relatie worden. Maar als ik het zo zie, is een relatie met windmolens een heel dominante relatie die ten koste wil gaan van onze eeuwenoude relatie met de natuur, niet in Gorinchem, maar in heel Nederland. Als we ze niet *in* een natuurgebied plaatsen, omringen we de natuurgebieden wel, als mechanische heksenkringen. We zien mogelijk door de windmolens het bos niet meer.
Laat de SP duidelijk zijn. Waarom moeten we kiezen tussen natuur of windmolens? We hebben ze allebei heel hard nodig. Natuurlijk kan hierop gezegd worden "we *onderzoeken* de locaties alleen", maar waarom sowieso bedenken? Want het zal niet de eerste keer zijn dat deze plannen achteraf worden geschrapt omdat het juridisch eigenlijk ook niet eens mag. En wat gebeurt er als we die zeven tot tien windmolens toch geen plek kunnen geven? Nogmaals, de SP begrijpt de noodzaak en de haast heel goed. Oké, windmolens

óp het industrieterrein van de Avelingen zijn misschien niet ideaal, omdat ze toch wel dicht bij het natuurgebied liggen, maar ze kósten tenminste geen natuur, en ook geen omliggende natuur, want die dingen moeten natuurlijk ook gebouwd worden. De beste locaties voor windmolens zijn immers op agrarisch land, rond snelwegen die niet tegen natuurgebieden aan liggen en in een industriegebied. Dus we kunnen ons wel vinden in het plan om het Avelingen-industrieterrein te gebruiken. Alleen zijn dat er dus zeker geen zes. Het zal overigens ook niet de eerste keer zijn dat beleid zo gemaakt is dat het uiteindelijk de doelen maar nét behaalt. Heeft de wethouder een alternatief voor als die zeven tot tien windmolens niét gaan lukken? Een overcapaciteit is natuurlijk wel mooi, en dat is ook heel noodzakelijk, laten we dan niet op die rand zitten.
Terwijl er al tekeningen zijn van windmolens, is er nog veel onduidelijk over zonne-energie, bedrijven stimuleren. Heeft de wethouder daar misschien ook al iets meer over te zeggen? Wij denken bijvoorbeeld al snel aan een plattedakenparadijs zoals de Spijksepoort, maar natuurlijk ook aan ons eigen stadhuis, of aan scholen. Ook las ik maar een heel klein stukje over de postcoderoosregeling, die tegenwoordig de pakkende naam ‘subsidieregeling coöperatieve energieopwekking’ draagt. Dit kan natuurlijk veel breder worden ingezet dan alleen op schuurdaken in de omliggende dorpen. Hoe kijkt de wethouder ertegenaan om dit te stimuleren in de stad? Misschien is er wel een interessante samenwerking te bedenken tussen bedrijven, ondernemers en inwoners. Ik zag dat Gorinchem een duurzaamheidsfonds heeft. Wordt dit optimaal benut?
Ook is de SP nog altijd benieuwd hoe de mensen in Gorinchem met lage inkomens bereikt worden. Kan de wethouder hier wat over zeggen? Daarbij borrelt ook meteen de vraag op hoe groot eigenlijk de rol is van het isoleren van oude woningen in deze huidige energiestrategie. Volgens een man die zondag wel eens op tv kwam is dat zelfs een beter plan dan van het gas af.
En om af te sluiten met een laatste punt: de SP wil nog maar eens heel goed benadrukken dat we nog steeds geen heil zien in iedere bestaande vorm van kernenergie, ook niet in de toekomst en ook niet als mogelijk idee. Voor thorium geldt: minder afval is nog steeds afval en de zoutwinning is ook niet zo onomstreden als het lijkt.
Naar aanleiding van de Zeepkist wil ik de wethouder graag nog wat meegeven, want uit de Zeepkist bleek maar weer opnieuw dat een stuk als de RES moeilijk te doorgronden is. Ik hoop dat dit een goed moment is om erbij stil te staan dat raadsbeleid toegankelijk moet zijn voor iedereen.
Dit was het voor nu. We kijken uit naar de beantwoording van de wethouder.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog anderen die het woord wensen te voeren?

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Kort graag, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Molengraaf, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Dank u wel. Kort, omdat we in alle sessies al uitentreuren over dit ingewikkelde plan, want dat is het, hebben gesproken en ook over het ingewikkelde proces. Ik kan me voorstellen dat de wethouder er best wel eens wakker van heeft gelegen hoe dit allemaal moet, zeker met twee raden die parallel het proces

lopen. Ik wil nog even kort een aantal dingen aanstippen die ik ook in de sessies heb aangestipt, om die de wethouder nog even nadrukkelijk mee te geven.
Uiteindelijk – dat heb ik ook andere sprekers horen zeggen – zou je eigenlijk moeten beginnen met de beste strategie, waar ook niemand op tegen kan zijn, en dat is besparen. Inderdaad, daar zou veel concreter werk van gemaakt kunnen worden. Er ligt volgens mij echt een kans om heel wat winst te behalen die je dan niet hoeft te doen in natuurgebieden, of waar dan ook, gewoon door te besparen, woningen te verduurzamen. Daar mag echt wel een concreter plan voor komen. Desalniettemin is voor mijn fractie de noodzaak van de RES helder. Wij hebben in alle sessies benadrukt: ga vooral aan de slag met het voor de hand liggende, dus naast besparingen ook de daken vol leggen met zonnepanelen. Dat geldt niet alleen voor Gorinchem, daar is ook in Molenlanden winst te behalen. Als je het landschap niet aan wilt tasten met windmolens, zijn zonnepanelen eigenlijk een hele goede optie. Toch beseffen wij dat we waarschijnlijk niet aan windmolens zullen ontkomen. Of het er zoveel moeten zijn, vind ik de vraag – dat is het onderzoek dat moet plaatsvinden –, maar we zullen er niet aan ontkomen, omdat wellicht ook andere dingen niet gaan lukken en je wel zo dicht mogelijk bij het ambitieniveau wilt uitkomen dat deze RES heeft.
Wij zijn wel kritisch geweest, al in de andere sessies, over het gebied bij Avelingen, omdat dat een natuurgebied is. Het wordt lastig om daar participatie op toe te passen, dat hebben wij toen ook aangestipt, maar het is ook heel belangrijk gebied vlak bij Gorinchem – de insprekers hebben daar ook al het een en ander over gezegd –, dus ik denk dat de wethouder wel duidelijk heeft gekregen dat eigenlijk niemand staat te trappelen dat het daar aangetast wordt door een windmolen.
Dan kort nog iets over participatie. Het is een heel lastig gebeuren, dat hoor je nu weer. Aan de ene kant zijn er heel veel sessies georganiseerd, aan de andere kant beklagen mensen en bedrijven zich erover dat ze er nooit wat van gehoord hebben. En dan denk je: waar gaat dit nou mis? Een extra inspanning ook op dat gebied is hard nodig, want hoe dichter het bij komt – daar heeft de heer Oostrum gelijk in –, hoe meer mensen ineens wakker zullen schrikken, en ik denk sommige raadsleden ook, als ik de bijdragen zo hoor van “o, maar als het er zó uit gaat zien, dat is wel heftig!” Voorzitter. Dit vraagt inspanning, in tijd en in inzet, maar ik heb gisteren het een en ander op tv erover gezien en er zijn projecten waar men heel succesvol participatie heeft toegepast, niet dat iedereen het overal over eens was, maar uiteindelijk is dat proces wel goed gelopen. Ik heb daaruit in ieder geval opgemaakt dat lokaal eigenaarschap, bijvoorbeeld bij windmolens, en transparantie over “wat ga je nou precies waar doen?”, twee heel belangrijke succesfactoren zijn. Dus dat wil ik de wethouder meegeven.
Voorzitter. Wij hebben benadrukt, en dat wil ik nu ook weer doen, dat wij één groot risico zien bij dit hele verhaal. Wij zijn heel druk bezig met de RES, wij zijn heel druk bezig met participatie en moeilijke gesprekken en uiteindelijk zegt de provincie Zuid-Holland: mwah, we zien er niet zoveel in allemaal die windmolens, we gaan er geen toestemming voor geven. Ik hoor graag van de wethouder of hij daar ook een kijk op heeft. En ik zou de wethouder willen meegeven: hou de brede blik, ga je niet blindstaren op windmolens alleen, maar hou de brede blik op de alternatieven, op de innovaties en op de besparingen. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Willigen, Democraten Gorinchem.

De heer Van Willigen: Dank u wel, voorzitter. Wat een feest om uit allerlei diverse devices aan de gang te gaan, maar goed, dat zullen alle mensen thuis die willen spreken herkennen.
Laat ik beginnen met mijn waardering uit te spreken voor de mate van samenwerking tussen de twee gemeenten Molenlanden en Gorinchem. Samen hebben ze die RES tot stand gebracht. Wij juichen de ambitieuze doelstellingen toe, mede omdat we ook gaandeweg het traject geconfronteerd zullen worden met tegenvallers, dus wat dat betreft hebben we ruimte. Ik dank mijn collega's voor alle inhoudelijke betogen; dat scheelt mij een stuk in mijn verhaal. Ik ga dat niet herhalen. Het was allemaal zeer zinvol. Dank daarvoor.
Het is gebleken dat we deze mondiale energie-uitdaging/opdracht vooral niet geïsoleerd moeten en kunnen aanpakken. Wat is er gebeurd? Er is gekeken en er is onderzocht met elkaar, in onze eigen regio, maar ook – en dat wil ik toch even noemen – in samenhang met de aanliggende regio's. Er zijn opties genoemd en het is in een strategie vastgelegd. De koers is aangegeven en, ja, dat gaat dadelijk moeilijke keuzes geven, waarbij belangen afgewogen moeten gaan worden. Wij moeten ons als Gorinchemse raad wel realiseren dat dat niet alleen voor deze coalitieperiode is, maar ook zeker voor de komende jaren, dus laten we asjeblieft daarin ook samen optrekken.
Bewoners gaven de afgelopen weken aan dat ze niet meegenomen zijn in het gelopen traject. Natuurlijk ga ik niet zeggen dat dat wél zo is, ik heb in ieder geval wel gezien dat de betrokken gemeenten daartoe wel een poging hebben gedaan. Ze hebben veel tijd en energie gestopt in het meenemen/aanspreken van inwoners en bedrijven. Ik heb die mensen ook ontmoet, in live-bijeenkomsten en ook in de Teams-bijeenkomsten. Maar dat is dus niet voldoende geweest om alle betrokkenen te bereiken. Daar moeten we dus met de uitvoeringsagenda een aandachtspunt van maken en het zal zelfs een speerpunt moeten zijn. We moeten oog houden voor de leefomgeving. Daarmee walsen we natuurlijk niet over onze bewoners heen, want we nemen hen serieus. Het gaat namelijk niet alleen over hen, we doen het juist, en vooral, vóór hen. Praat met betrokkenen, en nog eens, en nog eens, en nog eens. Mevrouw Molengraaf gebruikte net een mooie term, die ga ik mezelf eigen maken: lokaal eigenaarschap.
Wij volgen de discussie rondom de veiligheidsrisico's, met name van de windmolens, op de voet. We hebben er zojuist de heren Pellikaan en Verschoor ook over gehoord. De Volkskrant wijdde het afgelopen weekend een heel stuk aan de geluidsoverlast. Er is op dit moment heel veel gaande over slagschaduwen, nou ja: er is heel veel. En natuurlijk moeten wij ook aandacht hebben voor de dieren en hun omgeving, want Avelingen en de Biesbosch liggen wel in elkaars verlengde.
Waar wij vooral ook aandacht aan willen besteden, is dat het programma De Hofbar twee weken geleden blootlegde dat het RIVM, dat wij dan als deskundigheidsorganisatie hanteren, eigenlijk nooit zelf onderzoek heeft gedaan. Daar schrokken wij wel van, want wij denken dat er echt op Nederlands niveau ook onderzoek moet plaatsvinden, omdat wij namelijk vinden dat er veel kennis is, maar dat die kennis elkaar toch echt nog wel tegenspreekt. Soms krijg ik totaal verschillende input. Hierbij is belangrijk dat de kennis van gisteren ook heel vaak ingehaald wordt door de kennis van vandaag, dus bij de

uitvoeringsagenda zouden wij graag ook de kennis van mórgen betrokken willen hebben. Hou de brede blik; ik citeer weer mevrouw Molengraaf. Wij doen hierbij ook een stevig appel op de landelijke en provinciale overheden, want die moeten ook mee gaan doen in deze nationale energietransitie. Het kan toch niet zijn dat de mondiale, maar dus ook landelijke opdracht, vanuit hogere overheden over de schutting wordt gegooid naar gemeenten. Wat dat betreft blijft het wat ons betreft erg stil. De 30 regio's moesten hun eigen bod inbrengen en, ja, het 'not in my backyard' – het werd eerder al genoemd: het nimby-principe – ligt op de loer. Die zien we nu ook komen bij de discussie rondom de windmolens op Avelingen. Mensen op Oost zeggen "prima, bij de Avelingen", mensen in Avelingen zeggen "nou, niet bij mij, dus misschien moeten we naar Oost". Die zoektochten zijn wat ons betreft dan ook nog niet afgerond. Hierbij wil ik ook aansluiten op de optie die meneer Van Breemen gaf: het is een bod van de gemeenten Molenlanden en Gorinchem samen, dus ook daar moeten we de zoektocht samen gaan lopen. We komen er niet met enkel nu te zeggen wat we niét willen, want we moéten onze bijdrage leveren, anders komen we niet verder. In de uitvoeringsagenda komen deze punten terug. Tot slot, voorzitter. We hebben en houden oog, oor en vooral ook aandacht voor die grote energieopdracht die op onze schouders rust, want wij moeten de aarde op een verantwoorde manier doorgeven aan ons nageslacht. We willen een toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen en, ja, we moeten nú aan de slag met onze kennis en kunde…

De voorzitter: Mevrouw Hamann, interruptie.

Mevrouw Hamann: Ja, ik kan me een heel eind vinden in het betoog van de heer Van Willigen, maar ik wil heel even aanhaken op zijn opmerking "wij moéten een bijdrage leveren aan de energietransitie". Zeker, de Rijksoverheid heeft het land verdeeld in 30 regio's, die allemaal hun deel moeten leveren, maar wij doen een bod van twee keer zoveel en dat moet toch niet? We kunnen toch gewoon een bod doen dat voldoet aan de vraag? Wij moéten niet twee keer zoveel, dat beslist de gemeenteraad, dat beslist de politiek hier vanavond.

De heer Van Willigen: Ja, mevrouw Hamann, u spreekt uzelf hierin nu tegen, want ik heb u ook horen zeggen dat u vond dat het overbod prima was, omdat we namelijk geconfronteerd zullen worden met tegenvallers. Dat is ook exact wat ik net betoogd heb: ik vind het prima dat wij een overbod hebben en in de uitvoering zullen wij zien wat wel en niet realistisch is. En, nee, wij hoeven dan niet altijd het braafste jongetje van de klas te zijn. Wat van ons verwacht wordt moeten we leveren. Mocht het meer opleveren, omdat dat dan ten gunste is van onze regio en onze inwoners, dan graag.

Mevrouw Hamann: Dan heeft de heer Van Willigen mij toch verkeerd begrepen. Een overbod geeft inderdaad ruimte als dingen niet doorgaan, maar wij zitten twee keer hoger, en dat is wel heel erg veel, terwijl ongeveer de helft windenergie is. Wat ik nou vraag is: parkeer die windenergie nou en ga eerst eens praten met de mensen en overleggen en informeren en zo, want dan is de andere helft van het bod nog hoog genoeg om aan de vraag van het Rijk te voldoen. Dát was mijn boodschap.

De voorzitter: Dat heeft u inderdaad al een paar keer gezegd.

De heer Van Willigen: Ja, die boodschap heb ik ook gehoord.
We moeten nu aan de slag met al onze kennis en kunde en dat betekent dat we met elkaar energie moeten gaan besparen, maar we moeten ook gaan opwekken én we moeten de verantwoordelijkheid pakken voor onszelf en voor het geheel. Ik wens ons heel veel wijsheid en moed toe bij het maken van die keuzes, want je ziet nu, nu de uitvoeringsagenda in beeld komt, dat we al beginnen te struikelen. Maar daar komen we met elkaar echt wel uit. De strategie ligt er en wij ondersteunen die RES 1.0 dan ook met onze genoemde op- en aanmerkingen. En we kunnen niet wachten totdat we echt overgaan naar die uitvoeringsagenda. Zoals mevrouw Stevens ook zei: er is haast gewenst, het is tijd om door te pakken.
Samengevat, en vergeef me de flauwigheid, maar ik kon het niet laten: stop veel energie in onze Gorcumers, stapje voor stapje, de uitvoeringsagenda gaat enkel en alleen werken wanneer bewoners de wind in de rug voelen, en dan het liefst in de zon en zonder lastige slagschaduw.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat de heer Van Santen nog een vraag heeft.

De heer Van Santen: Ik heb het verhaal van de heer Van Willigen gehoord en mijn vraag is heel simpel: is Democraten Gorinchem nu wel of niet voor die tien grote windmolens? Dat kon ik er niet helemaal uit afleiden.

De heer Van Willigen: Democraten Gorinchem hoeft daar nog geen uitspraak over te doen, omdat we daar nog niet aan toe zijn. We moeten nu eerst de strategie bepalen en in de uitvoeringsagenda zal blijken of wij die tien nodig hebben en of we ze op die plek nodig hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee hebben we de bijdragen van alle fracties die aanwezig zijn gehad. We zitten alweer een hele tijd achter onze beeldschermen en daarom schors ik de vergadering tot negen uur (20.47 uur).

Schorsing

De voorzitter: De vergadering is heropend (21.00 uur). We gaan verder met de beantwoording van de vele vragen die in het kader van de Regionale Energiestrategie zijn gesteld. Ik geef daartoe wethouder Kraaijeveld namens het college het woord.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel, voorzitter. Mooie reacties vanuit de fracties. De grote lijn die ik ophaal is die van steun voor de ambities die we hebben, maar met name als we inzoomen rondom wind toch de nodige aandachtspunten die zijn meegegeven. Ik zal graag de fracties langslopen, te beginnen met de VVD.
Door de fractie is het beeld opgeroepen van honderd voetbalvelden. Ik heb zelf ook een voetbalachtergrond en dat is inderdaad iets wat tastbaar is. Tijdens het voortraject hierheen hebben we ook aangegeven dat wij hebben gekeken of die 50% zon op grote daken een haalbare indicatie is. Nou, dat is gebleken en daarom hebben wij tijdens die sessie ook teruggegeven dat we daarin zijn bevestigd. We hebben wel meegegeven dat dat een reële inschatting is, maar we weten ook dat het daken zijn van veel andere

eigenaren, die er ook mee moeten instemmen, waarbij ook nog het risico bestaat dat sommige daken misschien toch niet stevig genoeg zijn. Oftewel: er is flink werk te verzetten om, zeg maar, het agendapunt ‘zon’, een van de vijf pijlers in dit RES-document, ook echt zó neer te zetten dat we 50% van alle grote daken in de regio in 2030 hebben bereikt. Dat is al erg ambitieus, maar toch wel iets wat we haalbaar achten. Dus dat even ten aanzien van de vraag van de VVD.
Concreet: zijn er WOB-verzoeken ingediend? Die zijn er. In de sessie had ik aangegeven dat het er één was, inmiddels zijn er twee binnen. Dat gaan we natuurlijk netjes op een rij zetten en beantwoorden, waarna u daarover te zijner tijd wordt geïnformeerd.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik heb twee vragen. Over het eerste traject heb ik de wethouder horen zeggen dat het misschien veel inspanning vereist, maar als je het over die windmolens hebt, heb je het ook over veel inspanning. Wat is dan volgens de wethouder de makkelijkere weg: om die bedrijven te benaderen en daar te gaan kijken, of toch die windmolens te gaan plaatsen? En het tweede, over die WOB-verzoeken, vind ik eigenlijk wel een heel makkelijk antwoord: ja, we hebben ze ontvangen. Maar wat kunt u daar nu over zeggen? Wat vindt u daar zelf van en hoe ziet u dat hele verhaal van die WOB-verzoeken?

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel. Ten aanzien van die laatste vraag: als het gaat over wind en dat soort zaken, weten we allemaal dat dat ontzettend leeft. Iedere inwoner in onze stad heeft gewoon het recht, of de mogelijkheid, om een WOB-verzoek te doen. Zo’n verzoek krijgen we in verschillende maten en op verschillende fronten, ook op dit verhaal. Daar hebben we ons toe te verhouden en daar gaan we ook netjes mee om. Dat even ten aanzien van dat punt.
Het eerste punt…

De heer Van Santen: Voorzitter!

De voorzitter: Gaat het over hetzelfde punt? Als u het niet voldoende vindt, kunt u uw vervolgvraag in tweede termijn stellen, anders blijven we continu interrumperen. U heeft nu uw punt gemaakt en tenzij u een ander punt heeft, gaat de wethouder zijn betoog nu vervolgen.

De heer Van Santen: Ik heb inderdaad wel een punt gemaakt, maar ik kreeg hetzelfde antwoord. Ik zal het nu in mijn tweede termijn nog een keer proberen.

De voorzitter: Prima. Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: De andere vraag die werd gesteld was: hoe duidt u de ambitie van zon ten opzichte van wind? Ja, dat is toch wel even een integraal antwoord. We zijn natuurlijk gestart vanuit allerlei participatietrajecten. U weet dat we van het Rijk de vraag gesteld hebben gekregen: op welke manier kan deze RES-regio, een van de 30 RES-regio’s, zijn verantwoordelijkheid nemen op het gebied van zon en op het gebied van

wind? Dat is eigenlijk ‘sec’ de vraag die het Rijk graag beantwoord wil zien, maar u weet ook, ook vanuit de participatie, dat we breder willen kijken, want als we stevig energie weten te besparen, scheelt dat natuurlijk ook heel veel duurzame opwek. Nou, die is er ook in mee gewogen. Ontzie innovaties niet, was ook een punt vanuit uw fractie dat u toen duidelijk heeft gemaakt en waar we ook steeds oog voor hebben. De koppeling met warmte is nadrukkelijk daarin benoemd, want u weet ook: op het moment dat we de warmte niet goed inregelen, zullen we heel veel extra elektriciteit nodig hebben, wat we allemaal in de toekomst duurzaam zullen moeten opwekken. Dat gaat hand in hand. Vanuit die integraliteit hebben we vanuit die vijf sporen dit nu ook gedaan, waarbij eigenlijk op al die sporen een flinke ambitie zit. In die zin is ‘zon’ in mijn beleving net zo ambitieus als de windtrajecten. Het is wel zo dat ‘zon’ in dezen natuurlijk heel veel daken betreft. U sprak terecht over 67 hectaren. Dat zijn heel veel dakeigenaren die we willen proberen te motiveren, te stimuleren en te ondersteunen om die stap te zetten. En als het gaat over de windopgave, hebben we het natuurlijk over twee zoekgebieden als we het hebben over Gorinchem. Dus dat zijn weer gerichte projecten, maar u weet ook dat het zeer intensieve projecten zijn, die we op een goede manier willen invullen. Dat even ten aanzien van de VVD.
Gorcum Actief heeft een terecht punt aangeroerd: waar staat de provincie nu precies op het gebied van het Groene Hart? Wat wij hebben gedaan vanuit de concept-RES, die in brede meerderheid in twee raden is aangenomen, is dat wij als colleges aan de slag zijn gegaan met de verdere uitwerking, om tot een verrijkt en verdiept document te komen, zoals hier nu ook voorligt. De concept-RES is ook langs het waterschap gegaan en de provincie, en die hebben ons zienswijzen meegegeven. Het waterschap had geen zienswijze, die waren akkoord, Provinciale Staten hebben ons op verschillende punten zienswijzen meegegeven en die hebben we ook op al die punten van antwoord voorzien. Zij konden er ook op een heleboel fronten in meegaan, met uitzondering natuurlijk van het algemene punt van wind, want dat laat op dit moment het provinciale beleid niet toe. Dat is ook iets wat we samen, en we zitten in een gezamenlijke projectgroep, waar ook de provincie bij aangesloten is en andere partijen, die dit coördineren, goed met elkaar bespreken. Op het moment dat twee raden dit RES-document vrijgeven gaat het ook naar Provinciale Staten en is expliciet aan hen de vraag of zij het proces dat wij hier hebben gevolgd met allerlei participatie, met de balans die in het document zit op die vijf pijlers, ook kunnen steunen vanuit de provincie, wat ook betekent dat zij bereid zijn om hun omgevingsbeleid daarop aan te passen. Het zit ook bij ons als gemeente, er zit namelijk ook nog een vervolgtraject bij deze RES 1.0….

De voorzitter: De heer Onvlee, interruptie.

De heer Onvlee: Dank u wel, voorzitter. De wethouder geeft het traject richting de provincie aan. De aanleiding hiervoor is natuurlijk ook dat de bedrijven op Avelingen de behoefte hebben om energieneutraal te worden. Dus er is een noodzaak. In hoeverre steunen die bedrijven nou dit plan, ook richting de provincie, en zorgt dat voor extra draagvlak?

Wethouder Kraaijeveld: Wij hebben een aardig proces achter de rug met diverse sessies met verschillende bedrijven op de Avelingen, die er uiteindelijk toe hebben geleid dat de

bedrijven hier kansen en mogelijkheden zien. Dat heeft ook geresulteerd in een position paper, om al in een eerder stadium aan de provincie aan te geven van: geef duidelijkheid over dit gebied, kunnen we daar ook mee verder? Maar inmiddels heeft u ook gehoord dat niet alle bedrijven er laaiend enthousiast over zijn. Dat verschilt ook per bedrijf dat daar zit. Een bedrijf dat op dit moment meer energieverbruik heeft en uiteindelijk naar die duurzame toekomst moet, maar ook wil, zit er natuurlijk iets enthousiaster in, laat me zeggen, of ziet iets meer mogelijkheden dan andere bedrijven die wellicht nog niet direct die belangen daarvoor ervaren. Op die manier zijn we in gesprek en merken we nu ook dat verschillende andere bedrijven die inmiddels hiervan op de hoogte zijn, er op dit moment negatiever naar kijken, maar dat is ook een onderdeel van het vervolg en de besprekingen die we zullen moeten voeren. Ik ga zelf ontzettend graag het gesprek daarover aan, om te kijken waar precies de zorgen zitten en of er hier en daar wellicht ruimte is om zorgen weg te nemen.

De voorzitter: De heer Roeland, interruptie.

De heer Roeland: Ja, ik vraag me af welke bedrijven dan benaderd zijn. Is dat bijvoorbeeld Damen, of Vreugdenhil?

Wethouder Kraaijeveld: Ja, dat is correct, en er zijn er nog een aantal. Inmiddels is duidelijk dat Damen er nu op een andere manier naar kijkt. Daar komen we ook weer opnieuw over te spreken. Dus het kan ook wisselen hoe bedrijven erin zitten, dat is ook gewoon onderdeel van het traject dat we lopen.
Ik snap aan de ene kant dat mevrouw Hamann het jammer vindt dat het nu alleen over wind gaat in de stad, aan de andere kant is dat ook goed. Wij hebben van u de opdracht meegekregen om hier zo intensief mogelijk over te spreken. Sinds de concept-RES hebben we vanuit een participatieplan en allerlei sessies en webinars geprobeerd inwoners zo goed mogelijk hierop mee te nemen, waarbij we natuurlijk allemaal beseffen dat we niet iedereen mee hebben kunnen nemen, en dat zal in de toekomst ongetwijfeld ook zo zijn, maar die intentie blijven we zeker hebben. We blijven open het gesprek daarover aangaan. We zijn, denk ik, ook heel duidelijk geweest, en daar refereerde een fractie ook aan, dat de RES zoals die nu voorligt hartstikke concreet is gemaakt, een van de meest concrete in ieder geval van Zuid-Holland begrijp ik, maar ook wel landelijk, en dat was ook wel bewust vanuit uw opdracht van “joh, ga dat gesprek ook aan met inwoners en betrokkenen en bedrijven”, om aan te geven: het zijn zoekgebieden, maar we willen wel aangeven dat we denken aan wind, dat we denken aan zeven tot tien windturbines in twee zoekgebieden, daar willen we gewoon open over zijn. We hebben ook richting de omliggende gemeenten dat gecommuniceerd en hen uitgenodigd daarover mee te denken. We hebben dialoogsessies hierop gehad, waarbij het ook helder is dat niet iedereen er enthousiast over is, maar er zijn ook inwoners en bedrijven die de kansen hiervan zien, of er positiever in staan, of aangeven van “ja, ik voel toch die verantwoordelijkheid richting de toekomst”. Dat alles bij elkaar brengen we samen en daar informeren we u natuurlijk ook over. In die zin ben ik ook wel blij dat het op deze manier weer duidelijk is gemaakt naar onze inwoners, en daar hebben we ook weer het gesprek over. Dus het is ook weer een aanleiding om de dialoog goed te voeren en dat we ons allemaal goed bewust zijn, en

ik denk dat wij dat al waren vanuit het gemeentebestuur, maar dat we ook breder bewust zijn van “oké, we hebben het echt over wind in deze opgave”…

De voorzitter: Interruptie mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: Ja, toch even over de zoekgebieden. Bij die zoekgebieden hebben we aanvankelijk gesproken over de corridors van de snelwegen, later is Avelingen genoemd. Een deel van de mensen zal het misschien wel weten, en een deel zal het niet weten. Ik heb vanavond ook horen zeggen…

De voorzitter: Mevrouw Hamann, kunt u uw vraag stellen? Interrupties moeten echt even kort, anders verzoek ik u het op te sparen voor de tweede termijn.

Mevrouw Hamann: Er is gezegd: waarom alles in Gorinchem, tien van die grote molens, is dat niet goed uitonderhandeld met bijvoorbeeld de gemeente Molenlanden?

De voorzitter: Is dat uw vraag?

Mevrouw Hamann: De vraag is: waarom op Avelingen? Heeft dat te maken met de infrastructuur die er op Avelingen al is, oftewel de invloed van Stedin en Eneco, die aangeven: nee, die windmolens moeten op Avelingen, want daar hebben we al infrastructuur?

De voorzitter: Dank u wel. Waarom Avelingen, wethouder Kraaijeveld?

Wethouder Kraaijeveld: Waarom Avelingen: omdat, zeg maar, een aantal bedrijven daar die grondposities hebben, maar ook Staatsbosbeheer die daar een grondpositie heeft én Rijkswaterstaat én het Rijksvastgoedbedrijf hier mogelijkheden zagen om daarin wat te betekenen. We zijn daarmee ook een pilotgemeente geworden, een van de tien in Nederland, waarin het Rijk op deze manier ook ons ondersteunt, om te kijken van: wat is dan hier mogelijk en wat zou er ook niét mogelijk zijn? Op die manier zijn we daarmee aan de slag, vandaar ook dat dat logischerwijs naar boven kwam. Daarnaast is er natuurlijk ook vanuit netcapaciteit naar gekeken. In het RES-voorstel staan ook de afwegingen die we allemaal hebben gemaakt van “waarom zoomen we op dit moment in op deze twee gebieden?”. Dat heeft te maken met de drie scenario’s van waaruit we zijn begonnen. ‘Kijk vooral naar de infrastructuur’ was een belangrijke, ‘kijk ook waar er gebruik is’, zodat je daar, zeg maar, ook niet extra netcapaciteit hoeft te maken en zoveel mogelijk in bedrijven of in woningen uiteindelijk de energie ook kwijt kan, ‘kijk langs vaarwegen’ en als het gaat over gebruik, kom je automatisch meer bij de bedrijventerreinen, dat je daarnaar kijkt. Daarnaast liggen bedrijventerreinen gemiddeld ook op relatief grotere afstand van woonwijken. Dat alles bij elkaar maakte dat we uiteindelijk tot deze twee zoekgebieden kwamen.
De heer Roeland van Stadsbelang had een goed punt als het gaat om de aanplant van bomen en hoe je daarnaar kunt kijken. Het lijkt me goed om daar in de uitvoeringsagenda, zoals die ook in het raadsvoorstel is benoemd, verder mee aan de slag te gaan en dat als punt op te nemen. Wij zijn natuurlijk nu al in het kader van biodiversiteit breder aan het kijken, ook naar dit soort onderdelen, maar het lijkt me goed om ook in de bomenopgave daarmee aan de slag te gaan. Recent hebben we een tiny forest geopend, dus op allerlei

manieren proberen we al stapjes op die lijn te zetten. Maar u heeft helemaal gelijk: bomen zorgen voor meer verkoeling, nemen veel CO_2 op en dat kan natuurlijk ook een onderdeel zijn in de totale energiemix.
Als het gaat over de molens, heb ik naar mijn idee aangegeven dat we op die manier steeds open hebben aangegeven waar we aan denken. In het vervolgtraject zal natuurlijk helder moeten worden hoe dat echt uitpakt. Als twee raden de RES 1.0 vanavond omarmen en er verder mee aan de slag gaan, gaat het naar het waterschap en naar de provincie. Dan horen we van de provincie of die, zeg maar, ook de lijn kan steunen en dan komen we in de volgende fase waarin we een verdere verkenning gaan doen van deze zoekgebieden, en er zit een heel traject aan vast om te komen tot een omgevingsvisie, tot een omgevingsplan en uiteindelijk een omgevingsvergunning, waarbij u als raad natuurlijk steeds aan zet bent en in the lead bent. Op die manier komen we steeds bij u terug.
Het CDA had het over innovatie, aquathermie en geothermie, terechte punten, die we natuurlijk ook hebben benoemd om daar aandacht voor te hebben. Als het gaat over aquathermie: dat hebben we zeker in het vizier. Ik zei net al iets over het belang van goed inregelen van warmte. We hebben een transitievisie warmte waarmee we dit jaar aan de slag zijn. Na de zomer komen we bij u terug op welke manier we denken de wijken in Gorinchem te kunnen verduurzamen. Daar zit dit soort zaken allemaal in, en ook wel de mogelijkheid om zoveel mogelijk duurzame bronnen daarin te hanteren. Recent heeft u natuurlijk zelf het mooiste voorbeeld mogelijk gemaakt als gemeenteraad, door dat in de Gildenwijk al voor bijna duizend woningen te doen met, zeg maar, de restwarmte vanuit de rioleringen en de afvalzuivering en daarnaast ook een stukje aquathermie dat daarin is opgenomen. Op die manier hebben we dat zeker in beeld.
Geothermie is gewoon een lastigere, omdat je daar een flink volume aan warmtenet voor nodig hebt. Nou, dan zijn we zeker al tien, vijftien jaar verder. Wil het, zeg maar, interessant worden om uiteindelijk echt te gaan boren, en we zitten in een kansrijk gebied, dan zul je eerst, zeg maar, een flink aantal woningen op die manier op het warmtenet aardgasvrij hebben moeten gemaakt. Dus we hebben hem ook op het netvlies, maar die zit wel wat meer op langere termijn, en dan moet je eerder denken aan ná 2030.
D66 had ook een mooie bijdrage. Bottom-up inderdaad, dat is ook wat we steeds proberen te doen. Misschien is het ook wel goed om nog even te wijzen op de voucher die we naar ieder huishouden hebben gestuurd. Die zijn nog steeds beschikbaar om voor 45 euro maatregelen te kunnen nemen, dus ik wil graag nog even de kans pakken om die oproep te doen. Daar zijn we ook wel begonnen met de inwoners in een minimasituatie. Dat meteen even naar de SP toe. Dus op die manier zijn we al aan de slag met inwoners: op welke manier kun je verduurzamen? We hebben inmiddels al meerdere webinars gehad rondom het isoleren. In de winterdagen die we gelukkig hadden konden er heel veel warmtecans gemaakt worden, ik geloof dat zo'n 250 inwoners er gebruik van hebben gemaakt. Daar hebben we een sessie voor gehad recentelijk, dus die zijn aan het nadenken over wat zij kunnen doen op dit moment in hun woning om dat te doen. Dus we zijn ermee bezig, alleen in het uitvoeringsprogramma zal dat natuurlijk breder neergezet moeten worden met het oog op 2030.
De wind op zee hoor ik regelmatig terug, ook vanuit bedrijven, en vanuit die optiek snap ik dat ook. Alleen, het is niet de vraag die ons vanuit het Rijk is gesteld. Het is wel zo dat het Rijk vol inzet op wind op zee. Vanochtend nog stond er een artikel in het AD met de

ambitie om 4800 windturbines op zee in verschillende windparken te gaan vormgeven. Daarin werd ook duidelijk gesteld dat geloof ik nog maar twee uur van de vierentwintig uur duurzaam wordt opgewekt. Dat betekent dat er nog een enorme opgave is in duurzame opwekking via wind op zee, maar ook op land. Vanuit de klimaattafels is beoogd dat ook dat een onderdeel is op landelijk niveau om tot die verduurzaming te komen. En wij hebben nu de vraag als RES-regio op welke manier wij dat dan invullen. Zo zit dat hier dan ook in.
De heer Hassouna maakte de vergelijking dat, als we het naar inwoners onttrekken, wij dan één turbine nodig zouden hebben. Wat wij in deze RES gedaan hebben, en in het hele voortraject, is kijken hoeveel energie we verbruiken. Ondanks dat we een kleine stad zijn in een kleine regio, zitten we relatief hoog met ontzettend waardevolle bedrijven, industrie, en daarmee ook een bovengemiddeld aantal banen waar we ontzettend dankbaar voor moeten zijn, maar dus ook met een hoger energiegebruik relatief, met een aantal grote bedrijven daarin. Dat maakt ook dat we een hogere ambitie hebben, om dat uiteindelijk ook energieneutraal te maken. Daarnaast weten we ook dat we met snelwegen en vrij veel mobiliteiten te maken hebben in ons gebied: veel vervoersbewegingen die allemaal zijn meegenomen uiteindelijk om dat te doen. Dat is ongeveer 8500 terajoule, als ik het goed heb, en daar is de ambitie van om dat terug te brengen met 20%. En dan nog, zeg maar, hebben we alle daken nodig als het maar even kan om vol te leggen en dus ook het onderdeel wind nodig om dat goed te doen. Daarbij is het ook goed om te zeggen dat wind en zon elkaar enorm kunnen versterken.

De voorzitter: Interruptie de heer Van Willigen.

De heer Van Willigen: De laatste tijd barst de discussie rondom de datacentra ook los, bedrijven die heel veel energie vragen. In hoeverre durft u bedrijven aan te spreken op het feit dat zij veel energie gebruiken en welke verantwoordelijkheid zij daarin hebben, ook naar onze stad? In hoeverre is dat onderdeel van uw gesprek?

Wethouder Kraaijeveld: Dat is onderdeel van het gesprek. Ik weet nog dat we u in de aanloop naar de concept-RES samen met Vreugdenhil hebben mogen bijpraten in een van die sessies en toen heb ik er ook aan gerefereerd dat, als een Vreugdenhil erin slaagt om bijvoorbeeld in 2030 klimaatneutraal te zijn, en zij hebben flinke ambities op dat vlak, dat hetzelfde is als 6000 huishoudens. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld een Corbion, dat ongeveer op 3000 huishoudens zit en ook al een flink ambitieniveau heeft op het gebied van de energieneutraliteit, maar overigens ook op het gebied van global goals, waar ze ook internationaal in scoren. Op die manier hebben we daar gesprekken mee en ze zijn ook bereid om met ons mee te denken. Mochten ze in de toekomst bijvoorbeeld nog energie over hebben, dan zou dat misschien ook restwarmte kunnen zijn die we goed kunnen benutten, bijvoorbeeld voor de Gildenwijk, of voor de Arkelsedijk. Op die manier hebben we daar constructieve gesprekken mee.

De heer Van Willigen: Dank u wel.

Wethouder Kraaijeveld: Dan even het fair share-punt dat de heer Hassouna maakte. Afgezet tegen het gebruik dat we hebben betekent het dat we meer duurzame energie op te wekken hebben en dat hebben we geprobeerd hier zo uitgebalanceerd mogelijk neer te

zetten. Ambitieus, zeker, maar ook haalbaar en realistisch in onze beleving. Dat hoor ik ook breed in uw raad terug.
Wat betreft zon en wind, zijn wij als RES-regio extra doorgelicht door Stedin, om, als het lukt, een aantal windmolens neer te zetten, na te gaan hoe dat, zeg maar, gaat met zon en de impact op het net. Als we alles met zon zouden doen, zou dat een enorme impact hebben op het net, waarbij ook extra maatschappelijke kosten zouden komen kijken, allemaal kosten die wij met elkaar moeten opbrengen. Daarom is het van belang goed te kijken wat het betekent voor de netcapaciteit, want als we het niet optimaal weten in te richten, gaat het ons op miljoenen hogere maatschappelijke kosten zetten. Vandaar dat we Stedin al in een vroegtijdig stadium hebben betrokken bij en laten meedenken in het bod dat er nu ligt.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik hoor de wethouder nu zeggen dat te veel zonne-energie lastig kan zijn voor het net. Hoe ziet hij dat dan met windenergie? Want dat gaat ook over het net.

Wethouder Kraaijeveld: Dat is best een technisch verhaal, en dat is ook al opgenomen in het stuk van Stedin. Het heeft ermee te maken dat zon een grotere impact heeft, qua belasting, op het moment dat de zon schijnt, op het net. Dat ligt hoger dan wind…

De voorzitter: Ik stel voor, wethouder, dat u de raad later van technische informatie voorziet daarover en dat u nu uw betoog vervolgt.

Wethouder Kraaijeveld: Dat zullen we doen, voorzitter.
Dan GroenLinks. Ja, dat was er wel eentje die aansprak, van “wat betekent het nu wat Gorinchem levert in deze samenwerking met Molenlanden?”. Ik hoorde volgens mij ook mevrouw Molengraaf dat terecht zeggen. Je zit er samen in, in deze RES-regio, samen gaan wij hier maximaal voor, kijken we hoe we het mogelijk kunnen maken, waarbij zoekgebieden in Gorinchem al veel verder waren doordacht, daar ook meer betrokkenheid op was en kansen werden gezien. Op die manier zijn ze ook verwerkt als zoekgebieden en zijn in Molenlanden twee aandachtsgebieden langs de A15 benoemd, en die zijn in beeld richting de toekomst. We gaan er gezamenlijk mee aan de slag en als het zo is dat er minder molens zouden kunnen, of dat we op minder uit komen, dan komen dat soort aandachtsgebieden natuurlijk ook meer in beeld, en wellicht ook weer andere zoekgebieden in z’n algemeenheid. Maar we doen het, zeg maar, stap voor stap. Als we dit proces volgen, hebben we hierna ook nog een RES 2.0. Alle inzichten die we in de tussenliggende periode opdoen en wat niet haalbaar blijkt te zijn, of als blijkt dat we nog andere kansen kunnen toevoegen, zullen we die dus ook weer over twee jaar in die RES 2.0 opnemen en zullen we ook weer opnieuw de zoekgebieden gaan waarderen en taxeren.
Richting de PvdA merk ik op dat we nu denken aan zeven tot tien windturbines op twee zoekgebieden, maar dat het natuurlijk kan zijn dat die om wat voor reden dan ook afvallen.
Een terecht punt is vanuit GroenLinks aangehaald over de natuur. Dat is natuurlijk het dilemma: aan de ene kant hebben we met elkaar een verantwoordelijkheid die we willen nemen, aan de andere kant waarderen we natuurlijk ontzettend, ook wij als college, het

Avelingen-natuurgebied dat we hebben. Daar willen we natuurlijk zo zorgvuldig mogelijk naar kijken. Dat moet ook in het proces vormgegeven worden met een flora- en fauna-onderzoek en daarnaast zitten we natuurlijk ook met Staatsbosbeheer aan tafel om te kijken hoe we dat zouden kunnen doen. Eerder heb ik de vergelijking gemaakt met Deil waar Staatsbosbeheer ook in de beginfase betrokken is geweest. Die heeft toen meegedacht en het uiteindelijk mogelijk gemaakt dat er ook meer financieel geparticipeerd kon worden en natuurversterkende maatregelen genomen konden worden. Dat is ook wat hier voorligt. Daarnaast kijken we ook naar de innovaties op dit vlak, want die gaan ontzettend snel op het gebied van wind: windmolens die je stil kunt zetten op het moment dat een sensor een groep vogels waarneemt, bepaalde piepgeluiden die wij niet kunnen horen, maar vleermuizen wel als ze in de buurt zijn. Op die manier merk je dat er heel veel nieuwe ontwikkelingen zijn, en dat geldt overigens ook voor geluidbelasting of -ervaring. Er zijn technieken die ervoor zorgen dat het stiller is met bepaalde typen wieken. Die ontwikkelingen volgen wij op de voet.
Ook de SP voerde een terecht punt aan: mensen in een minima-situatie, nemen we die mee, en de oude woningen? Ik refereerde net al aan de transitievisie warmte. Daar gaan we natuurlijk goed kijken hoe we dat kunnen doen. U weet dat we al gaan beginnen met de aanleg van een warmtenet in de Gildenwijk. Het betreft daar huurwoningen die relatief oud zijn en flink worden geïsoleerd. Dus het wooncomfort gaat sterk vooruit en dat is gelijk ook de grootste CO_2-winst, want de grootste labelsprong kan natuurlijk gemaakt worden in juist die oude woningen, die bijvoorbeeld van G/F naar B kunnen gaan. Daarmee kan een ontzettend mooie stap worden gezet en daar hebben we dan ook oog voor in de verdere uitrol van de warmtetransitievisieplannen. We blijven dat op allerlei manieren stimuleren en via de uitvoeringsagenda zal dat ook bij u terugkomen – dat was ook een vraag van GroenLinks. We hebben natuurlijk gezien dat de participatie veel van ons vraagt, dat is positief en we willen heel graag alle vragen goed beantwoorden en ook goed in contact en gesprek gaan, maar dat moet wel door dezelfde ambtenaren gedaan worden en dat maakt dat de uitvoeringsagenda ook iets meer voor zich uit is gaan lopen. Daarom is het ook belangrijk dat het Rijk duidelijkheid geeft over de financiële middelen, zodat we onze organisatie daarop nog beter kunnen equiperen.
Mevrouw Molengraaf dank ik voor de tips die ze heeft gegeven. Het zijn belangrijke zaken en we zullen ons zeker niet blindstaren. Dat zit ook wel logisch in het traject om om de twee jaar te kijken en je doet het natuurlijk ook samen met je partners en met je inwoners. Dus voor alle ideeën die we terugkrijgen, van “joh, heb je daaraan gedacht?”, of “is het niet slim om dát te doen?”, of “als we het nu eens zó met elkaar verknopen?”, blijven we natuurlijk heel graag openstaan, om met elkaar ook echt die energietransitie mogelijk te maken.
De heer Van Willigen verwees naar De Hofbar en door iemand werd ook het IJ genoemd. Dat zijn natuurlijk wel zaken die wij ook volgen en die op landelijk niveau samenkomen in een nationaal programma, om te kijken van “ja, oké, hoe ging het nou in een bepaalde specifieke situatie en hoe kunnen wij daar als regio van leren, om te zorgen dat je dat beter weet te ondervangen?” Op die manier volgen we dat zeker en ik sluit ook niet uit, want heel Nederland is op dit moment bezig in dit gesprek, dat er ook nog vele onderzoeken zullen volgen. Dat houden we natuurlijk goed in de gaten.

Hiermee heb ik de vragen van alle fracties behandeld. Vindt u het goed, voorzitter, dat ik nu naar de moties ga?

De voorzitter: Dat lijkt me een goed voorstel. Maar ik zie nog een interruptie van mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: In eerste termijn had ik gevraagd in hoeverre het bod een vaststaand gegeven wordt qua hoeveelheid duurzame energie richting Rijk en of wij daar ook aan gehouden worden door het Rijk, mochten de zaken niet lukken, of wat dan ook. Moeten we dan ook aan het hele bod voldoen in de toekomst?

Wethouder Kraaijeveld: Dat zal nog moeten blijken. Op dit moment is aan 30 RES-regio's gevraagd op welke manier zij hun verantwoordelijkheid nemen. De opgave is gesteld om met elkaar minimaal 35 terawattuur te realiseren. Met elkaar hebben we dat nu in plannen zitten. Alleen, u weet dat ook onze provincie dit zal moeten toetsen aan haar politieke wensen. We zullen dus moeten kijken of we er met elkaar in slagen die 35 terawattuur te halen. Dat lijkt kansrijk te zijn, maar we weten het pas na de zomer en dan gaat het Planbureau voor de leefomgeving dat ook weer toetsen. Als het boven de 35 terawattuur blijft, blijven we volgens mij de vrijheid houden om ermee aan de slag te gaan. Op die koers zitten we nu. Op het moment dat dat uiteindelijk niet zo blijkt te zijn, zullen de RES-regio's weer de vraag krijgen hoe ze dat met elkaar gaan oplossen. Dat gaat ook op die manier stapje voor stapje. Het is natuurlijk ook aan een nieuw kabinet om aan te geven hoe stringent ze het willen maken en of ze misschien zelfs het ambitieniveau willen verhogen vanuit Europa.

Mevrouw Hamann: Maar even voor mijn begrip, want ik ben ook maar een leek in die dingen: het Rijk vraagt de regio's 35 terawattuur , daar zitten we nu ruim boven en als wij op die 35 komen is het oké?

Wethouder Kraaijeveld: Het is het bod dat wij vanuit deze regio doen, als twee raden dat vaststellen, en daar gaan wij natuurlijk als college ook mee aan de slag. We hebben er dan ook de ruimte voor om dat te doen. Het heeft natuurlijk wel enige tijd nodig om te laten zien in hoeverre we dat ook daadwerkelijk weten te halen, maar dat zal dan getaxeerd worden bij die RES 2.0 over twee jaar.

De voorzitter: Dank u wel. Ik stel voor nu verder te gaan met de moties.

Wethouder Kraaijeveld: De eerste motie die ik voor me heb liggen is de motie 'Windmolen-vrij, dichtbij'. Dit college deelt natuurlijk de zorg over wat we steeds meer vernemen over die gezondheidsklachten, dus daar willen we zeker oog voor hebben. Daarmee volgen we, zoals ik al zei, ook die studies op de voet. In grote lijnen zouden we deze motie kunnen volgen. Alleen, de norm van 500 meter die in het eerste punt wordt gehanteerd vinden wij te rigide, en dat zouden wij willen ontraden. Over het tweede punt willen wij wel positief adviseren, en dat is volgens mij de kern van de motie: hoe kun je ervoor zorgen dat gezondheidsklachten zoveel mogelijk worden beperkt? Een bepaalde afstand hanteren betekent niet automatisch dat dat een lagere decibel geeft, of een lager laagfrequent geluid. Dat heeft ook te maken met verharding van oppervlakte en wat er tussen zit en bomen die wat tegenhouden, et cetera. Dat zal dus echt nog in de

vervolgstudies in het vervolgtraject terugkomen. Over het derde punt, de effectenstudie, zouden we ook positief willen adviseren.

De voorzitter: De heer Hassouna.

De heer Hassouna: Waarom zou u die 500 meter willen afraden? Wilt u sowieso een minimumafstand hanteren, of wilt u dat niet?

Wethouder Kraaijeveld: Omdat op dit moment niet te overzien is wat precies die 500 meter zou betekenen voor deze zoekgebieden. De precieze locaties zullen nog nader uitgewerkt moeten worden en dan weet je ook beter wat de afstanden zijn. In theorie zou het natuurlijk kunnen dat er ergens een locatie is van een windturbine die niet zo controversieel blijkt te zijn, maar misschien net binnen 500 meter valt, en dat je dan zegt "dan doen we het niet". Het is natuurlijk lastig om dat te overzien. Er zitten gewoon al vaste richtlijnen in afstanden, volgens mij minimaal 300 meter op Nederlands niveau. De vuistregel wordt steeds meer 400 meter, dus je merkt wel dat het steeds meer opschuift. Alles wat op een gegeven moment op deze afstand zou komen, is alleen maar prima natuurlijk, maar we ontraden het om dit punt zo hard op te nemen.

De voorzitter: De heer Roeland.

De heer Roeland: De heer Pellikaan heeft duidelijk aangegeven dat de norm van 10 x de hoogte van een windmolen noodzakelijk is voor een gezonde en leefbare woonomgeving. Dus waarom die norm niet stellen?

Wethouder Kraaijeveld: Omdat dat Duitsland betreft, en dat is natuurlijk een ander land met veel meer reikwijdte, waardoor het ook makkelijker is om dit soort afstanden landsbreed te hanteren. Wij hebben natuurlijk te doen met Nederland en de normeringen die daarvoor gelden. Daarbij is het ook goed te zeggen dat de studies ook wel uiteenlopen. Gebleken is dat hinder sowieso een factor is, maar die werd ook weer wat weggenomen op het moment dat mensen mochten meedenken over hoe het er precies komt uit te zien, of financieel mochten participeren. Dan blijkt dat er ook wel gewoon op een andere manier naar windmolens wordt gekeken, en dat is natuurlijk ook de lijn die wij hebben, dat we echt streven naar dat lokaal eigenaarschap, ook over gemeentegrenzen heen, zodat mensen ook op die manier mee kunnen doen en dat, als ze draaien, ze voor ons allemaal draaien.

De voorzitter: Even twee interrupties achter elkaar: allereerst de heer Van Willigen, daarna de heer Van Santen. De heer Van Willigen.

De heer Van Willigen: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Roeland. Zojuist hadden we een inspreker, die een waarheid vertelde. Ik mag toch aannemen dat de heer Roeland wel accepteert dat de kennis heel erg verdeeld is en dat we niet zomaar op één mening gaan bouwen die we toevallig bij een Zeepkist hebben. Ik wil helemaal geen afbreuk doen aan de kennis die daar werd ingebracht, maar laten we asjeblieft wel de grote lijnen vasthouden. Of is de heer Roeland dat niet met mij eens?

De voorzitter: De heer Roeland.

De heer Roeland: Wat betreft de grote lijnen: prima. Maar er zijn gevallen bekend waarin de wet- en regelgeving gevolgd is, bijvoorbeeld bij het Spui, en daar is men niet echt tevreden met het windpark dat daar is gekomen. In Nederland zou ik zeggen: hanteer vier tot vijf keer de tiphoogte van de molen.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Willigen: Ik wil er nog even kort op terugkomen. Laten we asjeblieft uitkijken dat we niet hap-snap allerlei dingen gaan roepen. Wat er op het Spui gebeurt zal allemaal wel, maar zo zijn er driehonderd voorbeelden. Ik heb de wethouder horen zeggen dat hij het goed in de gaten houdt en dat hij de informatie met ons gaat delen. Daar dank ik hem voor.

De voorzitter: Mocht u trouwens ooit eens wat informatie willen ten aanzien van de windmolens op het Spui, dan zou ik zeggen: maak eens een afspraak met mij. Want ik was toentertijd burgemeester van Korendijk en heb daar in de beginfase het een en ander in gedaan. Ik kan u daar heel wat over vertellen en ik kan u ook zeggen dat heel veel niet te vergelijken is met de situatie nu, want toen was het echt top-down, terwijl nu meer bottom-up wordt gewerkt. De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Dank u wel. […*2:29:27…echo / onverstaanbaar*…] … mensen die op minder dan 500 meter afstand wonen. Eigenlijk zegt het RIVM: er zijn wel wat onderzoeken boven de 500 meter….

De voorzitter: U bent heel moeilijk te verstaan. U gaf wel aan dat er de nodige onderzoeken van artsen zijn. Misschien kunt u dat laten uitmonden in een vraag.

De heer Van Santen: Nee, ik wil het eigenlijk onderbouwen. De vraag is heel erg gericht op die 500 meter. Er zijn namelijk veel studies geweest vanáf 500 meter, maar ik heb de wethouder duidelijk horen zeggen dat volksgezondheid voor hem een heel belangrijk topic is. Als dat zo is, zou ik hem willen adviseren om die 500 meter te handhaven, want in recente studies is naar voren gekomen dat juist in gebieden tot 500 meter de meeste klachten naar voren komen. Dat is wel iets dat bewezen is.

De voorzitter: Dank u wel. U vraagt hoe die 500 meter in relatie staat tot de gezondheid en u zegt dat er de nodige onderzoeken zijn die uitwijzen dat 500 meter nodig is. Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel, voorzitter. Dat is ook het proces. Als de twee raden dit uiteindelijk vrijgeven en de provincie groen licht geeft, zodat we met die zoekgebieden verder aan de slag mogen, zullen we dit verder meenemen, ook in de effectenstudie, waar u zelf naar vroeg. We moeten ook gewoon een milieueffectrapportage aangeven waarin duidelijkheid wordt geschapen over het aantal decibels, over slagschaduw, dat soort zaken. Daarnaast zullen we natuurlijk ook dit soort ontwikkelingen volgen en kijken of dat te vergelijken is met onze regio en hetgeen wij hier voorstaan. Het is best wel lastig om de ene situatie met de andere te vergelijken, vandaar dat het advies van het college is om daarin nu niet een bepaalde afstandsnorm te hanteren, maar dat te laten volgen uit het vervolgtraject.

Het vierde punt, om alternatieven ter compensatie van de energieopbrengst van 10 windmolens te onderzoeken, hebben we juist in deze RES zitten, dus dat zouden we willen ontraden. We hebben hier natuurlijk al gekeken hoe we zoveel mogelijk energie kunnen besparen, hoe we zoveel mogelijk zon op dak kunnen realiseren, hoe we oog kunnen hebben voor andere zaken, warmte en innovaties, en wat er dan nog overblijft aan windopgave. Dat is wat hier nu ligt en dat is voor de hele Alblasserwaard de opgave die we te doen hebben met op dit moment zeven tot tien turbines.
Het laatste punt, de omliggende gemeenten goed mee te nemen in de ontwikkelingen, doen we al en dat blijven we graag doen.
De volgende motie gaat over duurzame scholen. Als ook de daken van de scholen nog meer vol gelegd kunnen worden met zon, is dat natuurlijk heel mooi. We kijken natuurlijk ook naar onze eigen gemeentelijke gebouwen. Het eigen stadhuis ligt al vol. Steeds meer daken liggen vol, bij Damen, nu ook bij Spex op Avelingen. Dat gaat ontzettend snel, met duizenden tegelijk per jaar. Dus er worden slagen gemaakt, maar ook het onderwijs kan daar natuurlijk ontzettend in helpen. In principe staan we positief tegenover de motie, alleen: we doen al het nodige op dit vlak. Daarnaast zijn schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor de inrichting van hun schoolpleinen en voor hun daken. Er is ook nog een Schooldakrevolutie, want alle jongeren in het onderwijs willen dat natuurlijk ook zoveel mogelijk. Bij nieuwbouw zie je het sowieso steeds vaker terugkomen. Dus het zit eigenlijk al autonoom in die ontwikkeling en de bevoegdheid ligt daar. Verder hebben we in Gorinchem een regeling daarvoor. Stichtingen, VVE's, maar ook scholen, kunnen aanspraak maken op een stukje subsidie om hun daken vol te leggen. Op die manier stimuleren en doen we dat, maar het is wellicht een suggestie om dit mee te nemen naar het IHP voor het onderwijs, want daar hoort het eigenlijk thuis.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik hoor de wethouder zeggen dat hij best de scholen van zonnepanelen wil voorzien, dat er zelfs een subsidie voor is, maar dat het aan de scholen is. Hebt u daarover dan al met de scholen gesproken? Verder heb ik de wethouder volgens mij horen zeggen dat ook vergroening heel erg bijdraagt aan het klimaat en ik ben benieuwd hoe hij naar dat deel van de motie kijkt.

Wethouder Kraaijeveld: De besprekingen met de scholen worden gevoerd door een andere wethouder, maar ik ben wel betrokken bij bijvoorbeeld nieuwbouw van scholen, waarbij we proberen goed te kijken of het kan van BENG, dus bijna energieneutraal, naar energieneutraal en het is natuurlijk ook altijd de vraag op welke manier de verduurzaming daar wordt gedaan. Op die manier zijn we daar gewoon over in gesprek. Alleen, vanwege het punt dat u maakt in de motie, om de financiële gevolgen hiervan alvast te verwerken in de programmabegroting, zouden we hem willen ontraden. Wij adviseren u dat mee te nemen in de IHP-bespreking. Op zichzelf staan we wel positief ten opzichte van de denklijn, maar die hoort veel meer thuis bij hetgeen daar plaatsvindt en besproken wordt met de wethouder voor onderwijs.

De voorzitter: Misschien is het goed dat de wethouder voor onderwijs even antwoord geeft op de vraag van de heer Van Santen. Wethouder Van Doesburg.

Wethouder Van Doesburg: Dank u wel, voorzitter. De strekking van de motie onderschrijven we natuurlijk van harte, maar het is wel goed notie te nemen van de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is. Zowel de vergroening als de *[...2:36:24...]* van de scholen is voor rekening van het schoolbestuur. Hetzelfde geldt voor de aanleg van zonnepanelen. Ze hebben ook het exploitatievoordeel daarvan in hun eigen boeken. Dat stimuleren en daarover het gesprek voeren doen we natuurlijk. We zijn met een IHP bezig en daarover worden ook gesprekken gevoerd met de scholen. Ze zijn op de hoogte gesteld van de regelingen die er zijn, de Schooldakrevolutie en de eigen regeling die we hebben vanuit de potjes duurzaamheid. Negen scholen hebben inmiddels al zo nnepanelen op hun daken liggen, twee zijn onderweg en nieuw Gilde komt er natuurlijk ook bij. Het is iets wat op de juiste manier aandacht moet krijgen in het IHP. In het Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs willen we het zeker opnemen en benoemen, maar dan moeten we even goed meenemen waar die verantwoordelijkheid ligt. Het is misschien een idee om de motie in die richting aan te passen, of anders hem aan te houden en te betrekken in de discussie over het IHP-onderwijs.

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel. De motie 'Lobby-ambities RES 1.0' willen we heel graag omarmen en positief adviseren. Het is natuurlijk een extra steun in de rug als we vanuit onze gemeenteraden ook dit signaal naar het Rijk en de provincie kunnen meegeven, dus dat doen we graag.
De motie 'Mogelijkheid tot publiek debat en inspraak windmolens Gorinchem' willen we ontraden. We hebben hierover al ontzettend intensief gesproken en dat gaan we in het vervolgtraject ook doen. Het zijn op dit moment zoekgebieden, als we het even inzoomen op wind, en dat maakt dat we daarover ook de volgende verkenningen zullen doen en daar natuurlijk ook weer actief het gesprek over zullen opzoeken.

De voorzitter: Dank u wel. Hiermee hebben we de eerste termijn gehad. Alvorens de tweede termijn aan de orde te stellen, lijkt het me goed de vergadering opnieuw even te schorsen. Ik stel voor dat vijf minuten te doen.

De heer Van Santen: Mag het iets langer, voorzitter?

De voorzitter: Goed, dan doen we het tot tien uur (21.51 uur).

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering (22.00 uur). De eerste termijn hebben we achter de rug. De verschillende fracties hebben hun inbreng geleverd, de wethouders hebben geantwoord en ik neem aan dat er behoefte is aan een tweede termijn. Laat ik maar weer in dezelfde volgorde als in eerste termijn iedereen het woord geven. De heer Van Santen van de VVD…. Blijkbaar is de heer Van Santen nog niet aanwezig. Dan geef ik eerst het woord aan mevrouw Hamann van Gorcum Actief.

Mevrouw Hamann: Dank u wel, voorzitter. De wethouder zeg ik dank voor de beantwoording, die op veel punten verhelderend was. Ik blijf een beetje met het probleem zitten van de communicatie met de stad. Het is coronatijd en als in een advertentie in de

krant wordt aangegeven dat er een webinar is voor de RES 1.0, dan kan ik me voorstellen dat dat iemand die thuis moet werken met drie springende kinderen om zich heen ontgaat. Ik vind dus wel dat er meer gedaan moet worden aan communicatie met de stad en ik heb liever dat dat gebeurt voorstel wij iets vaststellen over tien windmolens. Ik schrik er een beetje van als gezegd wordt dat men wil vasthouden aan de ambitie van 35 terawattuur. We hebben een plan voor tien van die megagrote windmolens links en rechts van de stad, er zullen er misschien vijf afvallen omdat het in natuurgebied is, of te dicht bij huizen, of wat dan ook, maar dan blijven er toch nog vijf staan. Ik vind dat nogal wat op dat hele kleine grondgebied van Gorinchem. Zo dicht bij de stad vind ik het eigenlijk helemaal niet passen. Windmolens moet je in 'the open' hebben, op een vrij gebied. Dus ik heb daar nogal wat moeite mee.
Verder ben ik het helemaal met mevrouw Molengraaf eens dat je breed moet inzetten, dat er dus ook aandacht moet zijn voor isoleren van huizen en andere zaken. Daarom vraag ik nog een keer aandacht voor de andere motie die we hebben ingediend, om de discussie over de windmolens even te parkeren en vooral in te zetten op die andere zaken, die zeker zo belangrijk zijn.
Ten slotte nog even over dat lokaal eigenaarschap. Bedoelt mevrouw Molengraaf dat letterlijk, dat mensen aandelen nemen in windmolens, of gaat het over informatievoorziening?

De voorzitter: Mevrouw Molengraaf.

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Als ik daar gelijk op mag reageren, voorzitter…, en dat mag ik blijkbaar. Daarmee bedoel ik zoals bij de Knotwilg. In den lande zijn meer van dat soort projecten en het blijkt gewoon dat, als mensen zelf ook profijt hebben en aandelen kunnen kopen in die windprojecten, het draagvlak vergroot wordt.

Mevrouw Hamann: Ja, maar bij de Knotwilg kan het particulier eigenaarschap nooit meer worden dan 10%, dus de zeggenschap van de mensen is dan ook maar heel gering. Ik zou de mensen, zeker als het over de regio gaat, de kans willen geven om een groter aandeel te hebben, maar dit terzijde.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Santen, VVD.

De heer Van Santen: Dank u wel, voorzitter. We beslissen vanavond over een belangrijk dossier, we gaan een en ander verankeren, maar, zoals ik vanavond ook weer heb gemerkt, zonder grote kennis van of duidelijkheid over wat er om ons heen gebeurt. Toch moeten we die beslissing al nemen. Ik weet dat Gorinchem als de eerste doelstelling op de kaart staat van de gehele provincie Zuid-Holland voor windenergie, maar hoe kan dat nou als de provincie het geheel ook nog moet bekijken? Waarom moeten wij dan zo vooroplopen? Wat dat betreft is het best wel vreemd dat we ook op de provincie vooroplopen, want we zien graag de hele visie van Rijk, provincie en RES'en; daar heeft mijn collega van D66 ook wat over gezegd. Wij houden graag een brede blik, we hebben dat bij meer fracties gehoord, we denken ook dat innovatie nodig is – ik denk overigens dat het stilzetten van windmolens bij vogels wellicht de kracht van windmolens wat naar beneden haalt, zeker bij natuurgebieden –, maar ook besparing en zonne-energie. We zeggen ook echt wel

goed wat we willen en we kijken naar industrieterrein, omdat we denken dat dit de beste afstand is voor windmolens, heb ik begrepen. Oké, maar kijk dan eerst vooral naar voor de hand liggende dingen voor Gorinchem, zoals zonnepanelen en besparingen. We komen echt wel een heel eind met ons bod, dat twee keer zo hoog is, zoals mevrouw Hamann terecht zei. Had dus eerst gewoon lokaal zoveel mogelijk onderzocht en kijk dan eerst naar die grote bezwaren. Die position paper was schijnbaar al onderweg op basis van een paar bedrijven. Hadden we meer bedrijven benaderd, dan waren we misschien al drie stappen verder en hadden we het wellicht niet over die tien windmolens gehad. Wat zijn nou eigenlijk de bezwaren van Damen bijvoorbeeld? Waarom zijn die WOB-verzoeken er überhaupt? Graag een iets inhoudelijker antwoord, en niet alleen dat ze er liggen.
Dan over het eerlijke verhaal. Wij willen echt wel het eerlijke verhaal vertellen, zeker juist omdat we onze inwoners erin willen meenemen, en dan zou windenergie er ook deels in kunnen passen. Maar het eerlijke verhaal is: iedereen snel meenemen en het beeld dat er dan genoeg participatie is geweest, nou ik heb van een aantal van jullie al gehoord dat dat niet zo is. Dat het eigenlijk meer aan onze inwoners ligt, dat ze er niets van af wisten, slaat natuurlijk als een tang op een varken. Natuurlijk groeit bewustwording in de loop van de tijd en ja, we hebben best een aantal goede sessies gehad en we hebben ook een enquête en een webinar georganiseerd, maar dat is gewoon nu al te weinig gebleken. Het bewijs is simpelweg aanwezig.
Onze gezamenlijke motie handhaven we. Als je het hebt over gezondheidsklachten, vinden wij 500 meter een goede norm. De wethouder heb ik enerzijds horen zeggen dat afstand geen norm is, maar vervolgens zei hij dat 300 meter een minimale norm is. Wij vinden 500 meter een hele goede norm, en dat blijkt ook wel uit alle literatuurstudies die het RIVM erover geraadpleegd heeft. Een bepaalde afstand betekent wellicht niet het aantal decibels, maar het gaat ook vooral om die combinatie, vandaar ook de gecombineerde motie. Het is niet een samenvatting van losse punten, het is de combinatie die daar staat.
De tweede motie ten aanzien van de scholen hebben we iets aangepast. In het eerste dictum wordt nu geformuleerd dat we dat in samenspraak voorzien, het tweede dictum blijft ongewijzigd en in het derde dictum verzoeken wij dit te betrekken als onderdeel van het IHP.

Motie M5: Duurzame scholen
De raad van de gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op 13 april 2021,
behandelend het agendapunt 'Gezamenlijke besluitvorming RES 1.0 met Molenlanden';
overwegende dat:
- in het kader van de RES de inzet van zonne-energie gewenst is;
- veel scholen meer groenvoorziening en natuurinclusieve speelgelegenheden wenselijk achten;
- dit ook in het kader van het lokale hitteplan bijdraagt aan verkoeling en verduurzaming op de scholen en schoolpleinen;

roept het college op:
1. de scholen in Gorinchem n samenspraak te voorzien van zonnepanelen voor een duurzame schoolomgeving;
2. -in samenspraak met de scholen de mogelijkheden in kaart te brengen voor vergroening van de scholen, met name op het schoolplein;
3. dit te betrekken als onderdeel van het IHP.

Enkele bronnen:
https://www.natuurvoorelkaar.nl/project/4/groene-schoolpleinen

https://www.hsleiden.nl/natuur-en-ontwikkeling-kind/onderzoek/groene-schoolpleinen/belang-van-groene-schoolpleinen https://schoolpleinenbrabant.nl/water-klimaat/
Niels van Santen Fractie VVD-Gorinchem

De voorzitter: Motie 2 is dus vervangen door motie 5. De heer Roeland, Stadsbelang.

De heer Roeland: Dank u wel, voorzitter. Een moeilijk dilemma. We hebben een aantal zoekgebieden waarvan al op voorhand de vraag is of die wel haalbaar zijn in de uitvoering. We zijn eigenlijk tegen de plaatsing van die windmolens, maar we willen wel een gericht proces vaststellen of er al dan niet een ander wellicht geschikt gebied is.
Dat was voorlopig mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Onvlee, CDA.

De heer Onvlee: Dank u wel. Ik probeer het kort te houden. Tijdens de beantwoording van de wethouder heb ik in een interruptie gevraagd hoe de bedrijven hier nu in zitten. Ze zijn niet allemaal happy, en dat is natuurlijk jammer, met name omdat het daar juist wel begint. Als twee bedrijven goed zijn voor 9000 huishoudens, dan is een draagvlak voor die bedrijven echt heel belangrijk. Ik zou de wethouder willen vragen daar vooral veel werk van te maken. Daarnaast ben ik een beetje op zoek naar focus. Het stuk dat nu voorligt is volgens mij prima, ook de overprogrammering waar ik het over had. Het is goed dat we dat hebben, want niet alles is nu eenmaal haalbaar. De wethouder gaf ook aan dat hij eigenlijk alles belangrijk vindt. Om ook een beetje te helpen richting de uitvoeringsagenda zou ik toch de wethouder willen vragen hoe we nou binnen de ambities die we hebben meer focus kunnen aanbrengen, ook wat betreft de kansrijkheid, en daarmee nog steeds het behalen van die RES. Kan de wethouder toezeggen dat daarmee rekening zal worden gehouden bij de uitvoeringsagenda? Daarmee hebben we dan ook meteen het voordeel dat rekening wordt gehouden met het geld en de capaciteit om het überhaupt te kunnen uitwerken, en dan heb ik het nog niet eens over de focus wat betreft de lobby. Ik ben heel benieuwd hoe de wethouder daarnaar kijkt. Gedurende het debat bekroop me steeds meer de vraag hoe nou voor die focus kan worden gezorgd. Daar stoeit iedereen eigenlijk mee, vandaar deze vraag.
Tot slot de moties. Bij de eerste motie vinden wij het ook ingewikkeld om daarmee meteen detaillistisch aan de slag te gaan, dus die kunnen we daar niet in steunen.
Bij de motie inzake de scholen ging het me net iets te snel wat daarin precies is aangepast, maar in principe hadden we zoiets van: dat moeten we vooral bij het IHP laten. De scholen zijn er zelf verantwoordelijk voor en krijgen ook middelen van de overheid om daarmee aan de slag te gaan. We moeten dit nog even goed bekijken.
De motie over de lobby kunnen wij steunen. Dat vinden we een belangrijk punt.

De heer Van Santen: Voorzitter…

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ja, een korte aanvulling.

De voorzitter: Ik verzoek u toch u te melden via de chat, anders moet ik elke keer weer even zoeken wie nu eigenlijk het woord voert. Maar u heeft een interruptie?

De heer Van Santen: Nou, meer een toevoeging, want de heer Onvlee had het over het IHP en dat is precies wat de aanpassing behelst, dat het ook onderdeel wordt van het IHP.

De heer Onvlee: Dan vraag ik me af waarom we dat nu hier moeten bespreken. Ik ga dat nog even rustig beoordelen.
De motie over de lobby kunnen we steunen, zei ik zojuist al. Een belangrijk punt om ook richting de andere overheden te benadrukken hoe belangrijk dit is en dat we het niet alleen kunnen, financieel gezien ook.
Tot slot de motie over het publieke debat. We hebben de afgelopen jaren echt veel gedaan met elkaar. Ik vind het wel belangrijk dat we ook richting de toekomst, ook als het concreter gaat worden, weer voldoende die participatie inzetten en dan een spa dieper gaan. Dus die kunnen we niet steunen. Wel de oproep om dat steeds beter te doen. Daarmee verwachten we dat we de toekomst duurzaam tegemoet kunnen gaan.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Hassouna, D66.

De heer Hassouna: Dank u wel, voorzitter. Misschien nog één keer, om te benadrukken waarom wij de 500 meter hebben gekozen voor de motie. Er is een RIVM-rapport waarin de resultaten van meer dan honderd onderzoeken zijn samengevat. Die onderzoeken gaan maar voor een deel over gezondheidseffecten, en alleen over die bij windturbines van 35 tot 120 meter, en ook gaan ze veelal over dunbevolkt gebied en was de afstand tot woningen tussen de 500 meter en 10 kilometer. Eigenlijk is tot 500 meter nauwelijks onderzocht. Er is een Deens onderzoek geweest waarbij maar een klein deel van de onderzochte bewoners binnen 500 meter van windturbines woonde en uitgerekend daar werd wel degelijk een groot risico op hart- en vaatziektes, slapeloosheid en depressie aangetoond, evenals meer gebruik van antidepressiva en slaapmedicatie. Dat als toevoeging.

De voorzitter: Welke conclusie trekt u op basis daarvan?

De heer Hassouna: Dat het niet goed genoeg onderzocht is, dat sowieso, maar dat bij het geringe aantal mensen dat op een dergelijke afstand van een windmolen woonde klachten werden geconstateerd. Dat is de conclusie.

De voorzitter: En welke conclusies trekt u dan vervolgens ten aanzien van de moties?

De heer Hassouna: Motie 1 heb ik zelf ingediend, dus die steunen wij. Moet ik nu ook al aangeven welke moties ik…

De voorzitter: Ja, dat had ik misschien beter vooraf even kunnen melden, want u bent nog maar net raadslid, vandaar dat ik u ook even help. Het is inderdaad de bedoeling in deze termijn even uw eigen inbreng te leveren, te kijken of er nog vragen zijn en vervolgens even de moties langs te lopen om aan te geven hoe u daarin staat – als u dat wenst natuurlijk, maar dat is wel gebruikelijk.

De heer Hassouna: Vindt u het erg als ik daar zo even op terugkom?

De voorzitter: Dat vind ik helemaal niet erg, want ik heb het tenslotte ook niet aan het begin gemeld. Helemaal aan het eind van deze ronde kom ik bij u terug.

De heer Hassouna: Dank u.

De voorzitter: De heer Oostrum, PvdA.

De heer Oostrum: Dank u wel. Voorzitter. Ik proef in de breedte, en hoor het ook, veel steun voor de ambities, weliswaar met wat nuanceringen, maar de steun voor de ambities is vrij breed aanwezig. Maar ik proef ook bedenkingen bij de windmolens. Ik kan u melden dat ook wij als Partij van de Arbeid bij de beoordeling van de windmolens heel kritisch zullen zijn op de plaatsing, waar en hoe, en wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn, maar wel na een zorgvuldige afweging en niet op basis van onderbuikgevoelens. Zo had de heer Hassouna net een heel stuk motivatie, waarna hij aan het eind van het verhaal zelf zei dat er onvoldoende onderzoek is om te komen tot 500 meter of tot minder dan 47 decibel. Het blijft dus toch nog redelijk een onderbuikgevoel. Ik heb de stukken nagelezen die onderaan de motie zijn gelinkt en daarin lees ik gewoon letterlijk: "Het RIVM heeft in 2020 wederom bevestigd dat in geen enkel onderzoek tot nu toe direct verband is gevonden tussen schade aan gezondheid en windturbinegeluid. Wel geeft de NWEA aan – dat is de Nederlandse WindEnergie Associatie – dat er een nog niet openbaar onderzoek is dat mogelijk andere conclusies trekt." Nou, ik zou willen voorstellen: laten we wachten op de resultaten van een relevant onderzoek alvorens we tot afstanden en decibellen gaan komen. Mochten partijen de motie willen aanpassen en in plaats van de 500 meter en de 47 dB een verwijzing opnemen naar nader relevant onderzoek, dan zou ik een heel eind mee kunnen gaan, maar zoals de motie er nu ligt kunnen wij er niet mee instemmen.
Motie 2, het meenemen van de scholen, is naar mijn mening netjes aangepast. Zo te zien, kunnen wij er voor gaan stemmen.
Motie 3 hebben we zelf mede ingediend, dus daar zullen we ook voor zijn.
Motie 4 is echt niet in onze lijn om nu al de windmolens naar achteren te schuiven. Wij willen gewoon dat onderzoek nu doen.
Ten slotte nog één opmerking. Ik zag tijdens de schorsing dat in Molenlanden een amendement is aangenomen om 50% van het eigenaarschap niet als inspanningsverplichting, maar als resultaatsverplichting mee te nemen. Een amendement is een vrij zwaar middel en misschien kan de wethouder straks aangeven of dat ook voor ons haalbaar zou zijn.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Breemen, GroenLinks.

De heer Van Breemen: Voorzitter, dank u wel. Zoals in eerste termijn aangegeven, steunen wij de ambities nog steeds van harte. Ik heb het in eerste termijn niet gezegd, omdat het bij de bespreking van de concept-RES uitgebreid aan de orde is gekomen, maar juist het meer aanbod dat wij bieden vinden wij erg belangrijk. Ik sluit me aan bij wat de heer Onvlee daarover zei. Bij dit soort projecten weet je dat er dingen af gaan vallen en als je dan precies op het bod gaat zitten dat het Rijk voorschrijft, moet je ineens gaan zoeken naar andere maatregelen. Nu hebben we ook wat ruimte voor tegenslagen en

bovendien – dat is volgens mij een voordeel waar iedereen de pluspunten van zou moeten zien –: alles wat we produceren is mooi meegenomen en is ook in de toekomst duurzaam opgewekte groene energie. Wij steunen nog steeds de ambities die ook weer in deze RES 1.0 zijn opgenomen en daar horen dus ook de zoekgebieden wind bij. GroenLinks zal echt niet schuwen om ook windmolens te plaatsen waar het een beetje zeer doet, want het is gewoon nodig. Maar daar wil ik nog steeds wel de kanttekeningen bij zetten die ik in eerste termijn daarover gemaakt heb, want het zijn wel serieuze kanttekeningen waar niet zomaar overheen gestapt moet worden. Bij de uitwerking van de zoekgebieden komen we daar uiteraard op terug – althans, dat verwacht ik!
Ik blijf nog wel een beetje zitten met het scheve evenwicht tussen wat Gorinchem biedt als het gaat om windenergie en de gemeente Molenlanden. De wethouder zei daarover: vanuit het feit dat wij verder doordachte gebieden hadden zijn het zoekgebieden geworden en heeft Molenlanden aandachtsgebieden. Maar ik kan me toch niet helemaal aan de indruk onttrekken dat Molenlanden er op die manier een beetje gemakkelijk van af komt. Het is makkelijk ambitieus zijn als je het zelf niet hoeft te doen. Het is een beetje alsof wij samen bedacht hebben een schutting te gaan bouwen, maar dat Gorinchem aanbiedt hem te betalen, hem zelf neer te zetten en hem helemaal op onze eigen grond te zetten. Als ik Molenlanden was, zou ik zeggen: goed idee, buurman!, en dan komt er echt geen rijdende rechter aan te pas. Dat wil ik toch nog even gezegd hebben: dat ik het gewoon jammer vind, als je kijkt naar een traject van samenwerking en ambities delen, dat er dan uitkomt dat er grote windmolens op het gebied van Gorinchem komen en nul grote windmolens op het gebied van Molenlanden, voorlopig.
Tot slot de moties. De motie over de lobby lijkt me vanzelfsprekend. Ik neem aan dat de wethouder dat zelf ook wel bedacht had, maar ik zag die motie ook langskomen bij de gemeente Molenlanden, dus het is mooi dat we als gemeenten samen in de regio die lobby gaan opstarten, en als er geld vrij te maken valt, is dat volgens mij alleen maar goed. En vergeet daarbij ook Europa niet, zou ik zeggen. Maar als het goed is, hebben we een subsidioloog, dus dat komt vast goed.
Volgens mij is de aangepaste motie ‘duurzame scholen’ wel acceptabel. De conclusie is ‘we nemen hem mee naar het IHP’, nou, wat ons betreft goed. GroenLinks heeft al vaker gepleit voor groene schoolpleinen en zonnepanelen op scholen is ook een vanzelfsprekendheid wat ons betreft. Dus die motie in aangepaste vorm zullen wij steunen.
Mevrouw Hamann heeft een motie ingediend over de mogelijkheid tot publiek debat en inspraak. Nou, dat publieke debat en die inspraak zijn er geweest. Ja, het is gemankeerd geweest door corona, maar ook vóór corona ben ik al in een aantal sessies geweest, in De Til, hier in het stadhuis en op allerlei andere plekken, waarin echt uitgebreid gesproken is over de RES en alle mogelijkheden van duurzame energieopwekking, en er is ook een internet-poll geweest. Dus dat debat is er geweest. De passage in de motie, luidende “de overcapaciteit in ons bod RES 1.0 te reserveren voor mogelijke inzet van extra windmolens” lijkt te impliceren dat mevrouw Hamann er nóg meer wil, maar uit haar betoog begreep ik dat ze er juist minder wil. Wij zullen die motie in ieder geval niet steunen en dat geldt ook voor de motie ‘Windmolen-vrij, dichtbij’. Met name het eerste punt en het vierde, dus de norm van 500 meter en het zoeken van alternatieven, steunen wij niet. Als er zou staan “alternatieven *naast* windmolens te onderzoeken” zou ik het

graag steunen, maar niet in plaats van, want wat ons betreft is alles nodig, dus ook windmolens.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Stevens, SP.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. In eerste instantie was ik van plan het kort te houden, maar daar is toch een stokje voor gestoken. Ik wil beginnen met de beantwoording van de vragen door de wethouder in eerste termijn, want daarin heb ik nogal veel vragen van de SP gemist. Om te beginnen heb ik gevraagd naar de rol van isolatie in de energietransitie, hoe dat precies zit. Ik vroeg de wethouder ook of hij alternatieven heeft wanneer de zeven tot tien windmolens niet zouden gaan lukken, en wat de wethouder daarmee wil gaan doen. Ook heb ik gevraagd of de wethouder al een schets heeft voor zonnepanelen, zoals bij de windmolens. En ik heb gevraagd hoe de wethouder kijkt naar de brede inzet van de postcoderoosregeling. Daarmee wil ik beginnen.
Daarnaast heb ik ook nogal wat vragen naar aanleiding van de beantwoording van de wethouder. Ten eerste viel het me op dat de wethouder erg vriendelijk is naar de bedrijven, zo van: sommige zijn enthousiast, andere niet. Maar is de wethouder het met mij eens dat de bedrijven een grote rol hebben in de vervuiling en daarom ook een belangrijke rol moeten hebben als het gaat om het behalen van de klimaatdoelen? Ik hoop dat de wethouder een tiny forest niet voldoende vindt voor het verbeteren van de biodiversiteit. Verder heb ik iets gehoord over de vouchers. Hoe zit dat precies? Zijn ze echt aan alle huishoudens verstuurd? Want ik heb net even snel contact gehad met mijn buren en niemand heeft tot nu toe al iets ontvangen, terwijl mijn straat toch echt behoort tot de sociale-huurwoningen…

De voorzitter: Mevrouw Stevens, even. Ik snap heel goed dat dit belangrijk voor u is. Aan de andere kant zitten we hier in een raadsvergadering waarin we spreken over de RES en vragen ten aanzien van de techniek, van “waar zijn ze verspreid en is het wel goed verspreid?”, horen toch echt in een I&O thuis. Desnoods had u de wethouder er even over kunnen benaderen. Ik vind niet dat we in een raadsvergadering dit soort zaken nog over tafel moeten laten komen. Het moet echt gaan om het politieke debat.

Mevrouw Stevens: Ik vroeg het me gewoon af, omdat de wethouder dit als serieus antwoord benoemde op mijn vraag en ik merk dat dat niet helemaal goed loopt. Dat wil ik dan op z’n minst wel gemeld hebben.
Ik heb de wethouder horen zeggen dat natuur heel belangrijk is. Vanuit dat aspect zou ik de wethouder willen vragen om een toezegging, zonder dat daarvoor een motie of een amendement nodig is. Zouden we niet gewoon eerst kunnen kijken, afhankelijk van het onderzoek, naar hoeveel windmolens we uiteindelijk in Gorinchem plaatsen? Als uit onderzoek blijkt dat het er drie kunnen zijn, of vijf, of negen, of bij wijze van spreken vijftien, en er zou geen sprake zijn van potentieel onmogelijke doelen, dan schrikt dat inwoners aanzienlijk minder af. Ook kan er dan inspraak zijn tijdens het proces en niet pas wanneer het plan al helemaal klaar is, want blijkens recent onderzoek van het Planbureau voor de leefomgeving gaat het in twee derde van de gevallen toch echt nog fout met de juiste betrokkenheid in geval van de RES. Het zou de wethouder niet helemaal

sieren als wij ervan uit zouden gaan dat wij als Gorinchem nou toevallig een van die gemeenten is die het dan wél perfect heeft gedaan. Ten tweede zou ik de wethouder willen vragen om in ieder geval te verzekeren dat er geen windmolens komen, of zonnepanelen dan, ten koste van de natuur, dus niet *in*, maar ook niet echt pal *naast*.
Dan zal ik nu overgaan naar de moties.
Wij staan positief tegenover de motie 'Windmolens-vrij, dichtbij' van VVD en D66, want het is belangrijk dat we kritisch blijven kijken.
Bij de motie over de scholen moet me een klein puntje van het hart. Het verbaast me dat er zoveel autonomie is naar de scholen, vanwege het feit dat de gemeenten toch noemenswaardige bedragen betalen voor de bouw en renovatie van schoolgebouwen en ik zou denken dat de energietransitie daar toch wel onderdeel van zou zijn.
De motie over de lobby, daar kunnen we alleen maar vóór zijn.
Van de motie over het debat van mevrouw Hamann zouden we in eerste instantie zeggen dat we daar niet helemaal vóór zijn, want we vinden overcapaciteit echt een noodzakelijk onderdeel van het plan. Kennisgenomen hebbend van de beantwoording van de wethouder heb ik echter het gevoel dat het toch noodzakelijk is deze kritische punten te maken en dus vóór te stemmen.
Ik hoop dat de overige vragen alsnog beantwoord kunnen worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Willigen, Democraten Gorinchem.

De heer Van Willigen: Dank u wel, voorzitter. De RES gaat nu naar de provincie, Rijkswaterstaat en het waterschap, die uitspraken gaan doen over de haalbaarheid, de kansen en de mogelijkheden. Ik ben heel benieuwd wat daar uit gaat komen, maar het zal ons in ieder geval een heleboel kennis opleveren. Wij hebben zorgen over de bedrijven en inwoners die nu nog negatief zijn, maar het realisme zegt ons ook dat we nooit honderd procent positieve bereidheid zullen krijgen. Zoals een beroemd collega van de voorzitter zei: we krijgen in dezen echt niet alle kikkers in de kruiwagen. Met 'nee' zeggen, of op de rem trappen, komen we er ook niet, want we hebben tempo nodig in de energietransitie. Het heeft al veel te lang geduurd. En nee, natuurlijk mag dat tempo niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid, maar laten we asjeblieft doorgaan, doorgaan, doorgaan. Onze nek moet gewoon uit onze kraag. We moeten soms gewoon vol in de wind staan om het aan te pakken en op te pakken. En nee, daar kunnen we niet alle inwoners en bedrijven tevreden mee stellen, maar in een gesprek kunnen we natuurlijk wel proberen dat draagvlak te vergroten. Dat is de kern van het verhaal van de participatie. Steun voor de ambities en de zoekgebieden, met gebruikmaking van de actuele kennis. En we hebben daar kanttekeningen bij geplaatst. Participatie is natuurlijk een prachtige term, maar wanneer iemand, of een bedrijf, niet bereikt wordt, kun je daar van alles van vinden, want bij wie ligt die verantwoordelijkheid nu? Waarom hebben we die mensen of bedrijven niet bereikt, welke kanalen hebben we ingezet? Ik hoorde de wethouder zeggen dat hij hierop in ieder geval gaat reflecteren. Ik ben benieuwd wat daaruit volgt, want misschien zetten we wel de verkeerde kanalen in. Laten we het in ieder geval gaan bekijken. Zo zijn er ook heel veel onderzoeken die eraan komen. Wij pleiten ervoor om bij de uitvoering vooral uit te gaan van de actuele kennis. Laten we asjeblieft niet te snel vooruit lopen nu. Ik hoor dat we heel veel deskundigen in de raad hebben zitten, dus die worden ook heel

vriendelijk uitgenodigd om dadelijk bij de uitvoeringsagenda hun deskundigheid in te zetten.
De moties. Motie 1 steunen we niet. De afstand is voor ons veel te rigide vastgehouden. De heer Oostrum zei het al: laten we het nader onderzoek afwachten en dan komt dat vanzelf bij de uitvoering.
Motie 3 steunen we. In B&A en ook vanavond hebben we daar zelf voor gepleit. We hebben hem niet mede ingediend, maar we gaan hem van harte steunen.
Motie 4 steunen we niet. De nieuwe motie 5 van de VVD gaan we wel steunen.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Molengraaf, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Dank u wel, voorzitter. Ja, wat is hier nog aan toe te voegen? Ik zal u niet langer in spanning houden: niet heel veel. Ik moet eerlijk zeggen dat ik in de sessies en ook vanavond weer echt wel heb gemerkt dat de wethouder op een gedegen manier in deze hele materie staat en goede antwoorden heeft op veel vragen die gesteld zijn. Dat stelt mij gerust. Het is echt wel zijn ding, die duurzaamheid.
Het is een heel ingewikkeld traject en wat ik een beetje proef, daar zullen de insprekers bij de Zeepkist vast ook een rol in hebben gespeeld, en de grote artikelen in de krant, is dat we toch de neiging hebben om dan een beetje koudwatervrees te krijgen. Ik proef dat met name bij Stadsbelang, dat, heb ik de heer Roeland horen zeggen, ineens tegen windmolens is. Ik ben daarom heel benieuwd wat Stadsbelang gaat stemmen als de RES echt ter tafel komt, want een alternatief wordt door Stadsbelang eigenlijk niet geboden. Ik ben het in grote lijnen eens met de heer Van Breemen, die heeft gezegd dat we gewoon behoorlijk in moeten zetten. We kunnen ons niet de luxe veroorloven om te gaan millimeteren over alternatiefjes, terwijl we gewoon weten dat het geen zoden aan de dijk zet.

De voorzitter: Ik zie een interruptie. De heer Roeland.

De heer Roeland: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Molengraaf zegt dat Stadsbelang ineens koudwatervrees is, maar dat is beslist niet het geval. Al veel eerder heb ik aangegeven dat het mij verwonderde dat de A15 bij Gorinchem-Oost aangewezen zou worden als zoekgebied, omdat in de media, op televisie en in de kranten, heel veel te doen is geweest rond enorme windmolens bij wijken. Ik heb destijds al verwezen naar de wijk IJburg, dus ik begrijp niet waar mevrouw Molengraaf vandaan haalt dat wij koudwatervrees zouden hebben.

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Ik heb dat in de vorige sessies anders gehoord, maar ik ga er verder niet over kibbelen.

De heer Roeland: Dan hebt u niet goed geluisterd!

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Dat zou kunnen; ik kom ook al wat op leeftijd.
De moties, voorzitter. Motie 1, ‘Windmolen-vrij, dichtbij’, zullen wij toch steunen, omdat ik van de indiener begrepen heb dat die 500 meter eigenlijk nog een redelijk milde variant is en dat er adviezen zijn die een veel grotere afstand aangeven. 500 meter vind ik alleszins redelijk en die afstand levert volgens mij in Gorinchem ook geen problemen op. Het punt

dat de heer Van Breemen maakte over het bestuderen van alternatieven ter compensatie heb ik zo gelezen, dat, als je alternatieven vindt waardoor je een windmolen niet hoeft te bouwen, je dat zeker moet doen. Dat lijkt mij gewoon een goed punt.
De motie over de lobby hebben we zelf ingediend en daar zullen we dus voor stemmen.
De motie over debat en inspraak is wat ons betreft een beetje te veel. Nu één ding uit de RES halen, dit parkeren en daarover de inspraak nog eens overdoen, lijkt mij niet wenselijk. Ik ga ervan uit dat ook in de vertaling van de RES naar een actieprogramma, of hoe dat ook moge heten, nog voldoende mogelijkheid voor participatie, inspraak en debat zal zijn. Dat heb ik ook echt wel van de wethouder zo begrepen, dus wij zullen daar niet voor stemmen.
Motie 5 zullen wij ondersteunen.
En dan ben ik er doorheen, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Hassouna, D66.

De heer Hassouna: Yes. Motie 1 hebben wij mede ingediend, dus die gaan we uiteraard steunen.
We zijn blij met de aanpassing van motie 2, die nu motie 5 is geworden, dus die steunen wij.
In motie 3 wordt gevraagd om financiële middelen. Die steunen wij ook.
Motie 4 steunen wij niet, omdat wij de overcapaciteit nog niet vast willen leggen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Maaren, wenst u nog het woord te voeren?

Mevrouw Van Maaren: Ja, voorzitter. De moties 1, 3 en 5 steunen wij, motie 4 niet. Wij hebben ook grote twijfels bij […*echo ..3:15:50..*] zoals die nu voorligt. Het is een beetje tegenstrijdig met wat ik in eerste instantie dacht, dus daar gaat het richting, nou ja, een andere keuze. Maar dat zien we zo wel.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we nu aangekomen bij de tweede termijn van de wethouder, die vooraf graag even een schorsing wil. Ik stel voor dat we dat doen tot vijf voor elf. Ik schors de vergadering (22.38 uur).

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering (22.58 uur). Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van het college. Het woord is aan wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel, voorzitter. Eerst zal ik ingaan op wat in tweede termijn nog is ingebracht.
In de inbreng van Gorcum Actief in tweede termijn gaat het natuurlijk over die participatie. Er is uitvoerig over gesproken dat dat belangrijk is en ook hoe dat nu gaat in gebieden. Daarvan is Gorinchem op zich natuurlijk ook een mooi voorbeeldgebied. Dat vergeten we misschien wel eens, maar het traject dat gelopen is, met in dit geval de energiecoöperatie de Knotwilg, heeft er in ieder geval toe geleid dat ook omwonenden mee konden gaan in die planvorming. Dus ook dichter bij huis hebben we voorbeelden waar we graag naar willen kijken.

Als het gaat over de VVD: toch iets meer duiding over de WOB, waarom? Dat is omdat inwoners nóg meer willen weten. We hebben ook wel gesprekken gehad, maar toch wil men nog meer weten: hoe is het nu de afgelopen jaren gelopen? Dat is wat men wil weten. Als het gaat over de motie van de scholen…

De heer Van Santen: Voorzitter… O, sorry, dat moet ik in de chat doen; dat vergeet ik iedere keer.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ja, ik had ook nog een vraag gesteld over Damen, daar was ook een ommekeer bij. Wat was nou de reden van die ommekeer van Damen?

Wethouder Kraaijeveld: Dat is toch een grotere zorg die daar leefde, waar ze zouden kunnen komen, maar ook bijvoorbeeld het personeel dat daar werkt en dat ook met veel plezier door de Avelingen wandelt onder lunchtijd. Dat geldt voor meerdere bedrijven daar, die dat ontzettend waarderen. Dus dat zijn gewoon belangrijke zorgpunten die zij op tafel hebben gelegd. Dat is in die fase aan die directietafel, zoals wij hebben vernomen, een belangrijk bespreekpunt geweest. En zoals gezegd gaan we natuurlijk ook graag weer met Damen het gesprek daar verder over aan.
De heer Roeland heeft een zorg verwoord die we, denk ik, allemaal zo ervaren en voelen. Over de gezondheidsrisico's heb ik al gezegd dat we dat als college natuurlijk ook erg serieus nemen.
Als het gaat over het CDA en het meer werk maken van bedrijven, ja, dat is een belangrijke. Dat werd ook vanuit de SP gezegd. Doordat wij een flink bedrijfsleven hebben, met industrie, heel veel mooie bedrijven, maar ook met een grote energievraag, ligt daar natuurlijk ook een grote verantwoordelijkheid om hierin mee te helpen, en dat kunnen bedrijven natuurlijk ontzettend doen door dit soort zaken ook mogelijk te maken, maar ook door hun eigen bedrijfsvoering energiezuiniger te maken, en natuurlijk naar die circulaire economie stappen te zetten en op het gebied van innovatie natuurlijk ontzettend te helpen om nog meer energie uit bepaalde oplossingen, letterlijk, te halen. Dus ja, daar gaan we natuurlijk heel erg mee aan de slag. De heer Onvlee vroeg daar ook een toezegging over als het gaat over de focus van de uitvoeringsagenda. Op het moment dat dit in twee raden wordt meegegeven, gaan we verder aan de slag met de uitvoeringsagenda, zoals ook in het raadsvoorstel als beslispunt is opgenomen en dan zullen we natuurlijk ook kijken wat er mogelijk is binnen de beschikbare capaciteit. Daarin is de motie over de lobby natuurlijk ontzettend belangrijk, omdat wij meer financiële middelen nodig hebben om dit nog steviger mogelijk te maken en te kunnen versnellen. Afhankelijk van wat mogelijk is, gaan we natuurlijk ook in de tijd de zaken neerzetten en prioriteren. Maar we gaan natuurlijk wel verder aan de slag met hetgeen waar we nu al mee bezig zijn.
De PvdA vroeg nog naar het amendement in Molenlanden. Dat hebt u juist vernomen. Het is mooi dat die lijntjes zo over en weer gaan en dat helpt mij ook wel, of in ieder geval het college, om aan te geven dat wij die lijn vanuit het college ook zouden willen hanteren, dus dat wij ook wel de 50% lokaal eigenaarschap op die manier heel belangrijk verder willen meenemen. Dat is in Molenlanden op die manier als amendement aangenomen. Het zit in het raadsvoorstel, dat we dat op die manier ook willen meegeven, dus als ik dit

op deze manier mag toezeggen, dan is in feite de besluitvorming weer gelijk in twee gemeenteraden en kan het op die manier ook meegegeven worden naar de NP RES en provincie en waterschap.
GroenLinks zei het gevoel te hebben dat er een scheef evenwicht in zit. Ik heb al gezegd dat we het echt samen doen en dat we samen op weg gaan naar 2050. Wat hier nu in zit, is om de koers neer te zetten richting 2030. Daar is het zo dat we beginnen met de twee zoekgebieden die nu worden voorgesteld, om daar verder de verkenning op te doen. Tegelijkertijd weten we ook dat de aandachtsgebieden op enig moment in beeld zullen komen. Het kan dus zijn dat molens afvallen, want in de doelstelling staat "zeven tot tien molens met elkaar realiseren", dat op die manier de aandachtsgebieden in de komende jaren op Molenlands grondgebied dus ook dichter in beeld komen. Het betekent ook dat wellicht andere gebieden weer in beeld kunnen komen. Dat kan natuurlijk op het gebied van participatie weer teruggegeven worden. Je hoort hier en daar bijvoorbeeld ook weer ideeën van "zou je toch niet langs die A27 wat kunnen doen, kan het toch niet misschien wat meer bij Groote Haar, of aan de andere kant langs de A27?". Nou, dat neem je allemaal mee de komende jaren weer richting die RES 2.0. Daarnaast speelt natuurlijk bij Molenlanden ook de ontwikkeling bij de Drechtsteden, die ook de A15 als een belangrijke lijn zien en waar ook gedacht wordt van "waar kunnen zij de duurzame opwek neerzetten met wind en zon?" Wijngaarden is bijvoorbeeld een dorp, waar we het in B&A ook over hadden, dat daar ook iets over heeft ingesproken. Op die manier kijkt natuurlijk het gemeentebestuur van Molenlanden ook naar zo'n ontwikkeling en hoe je dat in goed overleg met elkaar kunt doen.
Dan ga ik naar mevrouw Stevens, voorzitter, en ik hoop dat ik alle vragen goed beantwoord, anders hoor ik het graag.
De rol van isolatie heb ik in algemene zin willen benoemen, dat ook dat een onderdeel is dat we meegeven. Ik benoemde die warmtescans waar 250 inwoners gebruik van hebben gemaakt, dus de suggestie om daar te gaan isoleren, waar loopt nou heel veel kou en warmte weg, dat hebben we dus meegegeven en is onderdeel van wat we doen, en het is ook een belangrijke.
Er is niet zozeer een schets ten opzichte van zon, wel zoekgebieden ten opzichte van wind. Het aantal hectaren zonoppervlak is in kaart gebracht, dus dat is de kaart, en daarvan proberen we dus richting 2030 de helft te gaan invullen en daar ook over te stimuleren.
Postcoderegelingen-achtige dingen, dat is ook allemaal wat we op ons netvlies hebben, dus alles waar mogelijkheden in zijn willen we natuurlijk aangrijpen. En natuurlijk, zoals ik al zei, kunnen ook bedrijven een belangrijke rol spelen in het realiseren van de energietransitie.
Nee, zeker niet alleen maar tiny forest. Het was voor mij een voorbeeld om aan te geven dat we natuurlijk wel op punten proberen nog meer bomen te realiseren. Dat is ook wel vanuit de transitievisie warmte een belangrijke. Het zou natuurlijk fijn zijn als mensen niet airco's gaan aanschaffen nu de zomers warmer worden, maar dat ze, als ze een tuin hebben op het noorden, proberen een boom neer te zetten die eigenlijk dezelfde, of misschien wel betere werking heeft. Dus op die manier kunnen we ook wat doen.
Als het gaat over inspraak in het proces, daarvan heb ik net al aangegeven dat het een vervolg krijgt naar de Staten en op het moment dat daar groen licht uit komt, dan ga je verder met deze zoekgebieden, en daar zit weer een heel proces van inspraak in en van

onderzoeken, een milieueffectrapportage bijvoorbeeld, et cetera. Dus het antwoord daarop is ‘ja’. Voor de helderheid: bij Avelingen is het zoekgebied zo neergezet dat het inderdaad gaat over de uitlopers in de rivier, waarmee het ook onderdeel uitmaakt van het Naturanetwerk daar en de mogelijkheden zijn dus in het natuurgebied en ook naast het natuurgebied. Zo breed is het zoekgebied ingevuld.
In z’n algemeenheid snap ik natuurlijk heel erg wat wordt ingebracht, en daar kom ik straks ook wel op terug in het licht van de motie ‘Windmolen-vrij, dichtbij’. We staan natuurlijk echt voor een hele grote opgave, en dat merk je ook bij partijen die tegen zijn…

De voorzitter: Interruptie mevrouw Stevens.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij dat u als het gaat om participatie een toezegging heeft gedaan, maar ik had eigenlijk op nog een toezegging gehoopt, en wel dat de plaatsing van windmolens, of van grote zonnepanelen, niet ten koste mag gaan van de natuur, en dat dat een belangrijk oogmerk is tijdens het onderzoek. Hoe reageert de wethouder hierop?

Wethouder Kraaijeveld: Ook dat had ik, meen ik, beantwoord, dat de natuur ook een onderdeel is in de verdere onderzoeken. Dat heet het flora- en fauna-onderzoek en misschien zijn er nog meer dingen die ik niet helemaal weet, maar dan zit je natuurlijk heel ver in het proces. Op die manier worden dus ook de natuurwaarden bekeken en ook Staatsbosbeheer heeft er natuurlijk veel kennis van, ook ervaring in Nederland, hoe je dat bij elkaar kunt brengen.

Mevrouw Stevens: Dus u wilt dat toezeggen?

Wethouder Kraaijeveld: Ja, wij zullen de natuurwaarden op die manier ook op een goede manier beschouwen en zoals gezegd zul je daar ook onderzoek voor moeten doen.

Mevrouw Stevens: Fijn te horen dat de wethouder dit toezegt.

Wethouder Kraaijeveld: Zoals gezegd, staan we voor een grote opgave. Ook tegenstanders die je spreekt erkennen dat er voor de komende generaties iets gedaan zal moeten worden. Tegelijkertijd heb je een verantwoordelijkheid met elkaar om dat dan ook concreet invulling te geven, en dat is natuurlijk ook wat hier voorligt. En het is niet alleen dat bedrijven daarin kunnen helpen, ook inwoners kunnen natuurlijk ontzettend helpen door te kijken van “nou ja, heb ik altijd de auto nodig, kan ik mijn huis verduurzamen?”, et cetera, et cetera, zodat we echt die opgave met elkaar doen.
Dan kom ik op de moties, voorzitter. Allereerst de motie ‘Duurzame scholen’. De laatste versie staat erin. Ik mis alleen nog het woordje ‘helpen’ achter de eerste bullet waarin het college wordt opgeroepen. De vraag van het college is of wij deze zin mogen duiden als “de scholen in Gorinchem in samenspraak helpen voorzien van zonnepanelen voor een duurzame schoolomgeving”. Als we hem zo mogen duiden van de heer Van Santen, en wellicht anderen die dat willen steunen, dan zouden we hem positief adviseren.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Dat mag u zo duiden inderdaad. Het gaat meer om het woordje ‘samenspraak’, dat zien wij ook als ‘helpen’.

De voorzitter: Goed, dan passen we deze motie zo aan.

Wethouder Kraaijeveld: Dan de motie ‘Windmolen-vrij, dichtbij’. Ik heb de duiding van mevrouw Molengraaf van ChristenUnie/SGP daarop gehoord. Die zag de 500 meter als minder rigide en las ook de alternatieven op een andere manier. Als ik die ook op die manier mag duiden ten aanzien van de alternatieven, dan staat het college daar ook gewoon op die manier positief tegenover. En als het gaat over de afstandsnorm is het misschien ook wel goed aan te geven dat wij daar echt als college bij u op terugkomen en ook willen komen, dus dat wij expliciet bij u terug willen komen van “hoe zouden die zoekgebieden er verder uit komen te zien, waar zouden de windmolens in potentie dan kunnen, als blijkt dat dat dan ook kan, en op welke afstanden komen die dan?”. Als we hem mogen lezen als dat wij dus inderdaad over de afstanden, en dus ook nadrukkelijk over de afstanden binnen 500 meter, bij u terugkomen en we mogen er zo verder mee aan de slag, en daarmee bij u terugkomen, dan zou ik hem zo willen voorleggen.

De voorzitter: Interruptie de heer Van Santen.

De heer Van Santen: Over die 500 meter. Kijk, hoe weet u nu al dat iets wel of niet mogelijk is? Dat is ook wat u terecht zegt. Mocht het nou niet lukken, dan kunt u altijd nog terug naar de raad en dan kunnen we het daarover hebben. Maar het gaat hier over woongebieden en niet over een woonark of zo, dat is een heel ander gesprek. Wij willen eerst de focus op de dingen die ertoe doen in Gorinchem, de zonne-energie en alle goede mogelijkheden, en dan hoort dat hierbij. Dan is dit een motie die wat ons betreft dat benadrukt.

De voorzitter: De heer Van Willigen interruptie.

De heer Van Willigen: Meneer Van Santen, u zegt nu dat we gaan afspreken om niet binnen 500 meter van inwoners iets te gaan plaatsen en vervolgens zegt u dan van: “ja, en als dat niet lukt, dan komt u maar terug bij de raad”. Maar zouden we de boel niet kunnen omdraaien en zeggen: we gaan in de uitvoeringsagenda kijken waar we willen plaatsen en als dat op een moment komt dat het dan binnen 500 meter is, dat we dán terugkomen naar de raad met de opmerking van “hé, we hebben het daar destijds over gehad, we hebben geen bindende afspraak gemaakt, maar dit is mogelijk een puntje van aandacht, een puntje van zorg, en laten we eens even kijken met de kennis die we dán, op dat moment, hebben, want misschien speelt dit pas over drie, vier, vijf, zes, zeven jaar, om dan de discussie te starten. Ik heb er heel veel moeite mee dat we ons nu vastzetten en u komt er dan wat mij betreft niet mee weg dat u zegt van “ach, en als het dan niet anders kan, dan mag u bij ons terugkomen en dan gaan we er nog eens een keer over hebben”. U zet zelf de norm neer – ik zie dat de heer Van Breemen dat in de chat opmerkt – en daarmee zet u de boel muurvast.

De voorzitter: Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Nou ja, dat zou ik dan ook vanuit het college op de manier zoals de heer Van Willigen schetst vorm willen geven.

De voorzitter: Mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: Even heel kort: daarom willen wij juist dat windgedeelte even parkeren.

De voorzitter: De heer Tekir.

De heer Tekir: Dank u wel, voorzitter. Ik zou even willen reageren op de heer Van Willigen. Je kunt die hete aardappel – wel of geen 500 meter en wel of niet in de nabijheid van woningen – vooruitschuiven, of je kunt nu een standpunt innemen en daar nu duidelijkheid over geven. Dat is, denk ik, wat de indieners van de motie doen en ik zou ook Democraten Gorinchem willen oproepen om die keuze nu te maken. Geef die duidelijkheid aan de inwoners van de stad.

De heer Van Willigen: Mag ik reageren, voorzitter?

De voorzitter: De heer Van Willigen.

De heer Van Willigen: Het is prachtig wat u zegt, meneer Tekir, maar daarmee loopt u vooruit op de kennis die we mogelijk zullen hebben op het moment dat dit actueel wordt. Misschien zeggen we op dat moment wel "nee hoor, met de kennis van nu en met de techniek waarmee we de windturbines nu kunnen inrichten, kunnen we met 300 meter uit". Misschien moeten we wel met 700 meter uit, maar laten we daar asjeblieft niet op vooruitlopen. U zet nu een norm neer die heel erg bindend is en die ook bepalend kan worden voor de uitvoeringsagenda, want we moéten dan op zoek gaan naar plekken waar in ieder geval 500 meter afstand is van inwoners. Daarmee beperkt u de mogelijkheden voor het uitvoeren van deze RES, en dat zou erg jammer zijn, want daarmee gaan we misschien ook wel onszelf enorm in onze vingers snijden met deze beperkingen.

De heer Tekir: Voorzitter, als ik nog even mag?

De voorzitter: Ja, eerst de heer Tekir, daarna mevrouw Molengraaf en ik denk dat dan de heer Van Willigen weer het woord wil.

De heer Tekir: De heer Van Willigen noemt het een beperking, ik zou het een normering willen noemen. We zijn hier als lokaal bestuur in het leven geroepen om aan te geven wat we wel en niet willen toestaan. Het gaat hier om schadelijke gevolgen die niet alleen de natuur kunnen aantasten, maar ook onze inwoners. Wij kiezen ervoor om daar gewoon uiterst voorzichtig mee om te gaan, door nu al een norm vast te stellen. Nogmaals, maar dat geldt voor heel veel andere besluiten, als straks blijkt dat dit besluit om welke reden dan ook niet uitvoerbaar is, kan het college er altijd nog op terugkomen bij de raad. Maar laten we nu wel asjeblieft een norm meegeven dat als uitgangspunt gehanteerd kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Molengraaf.

Mevrouw Molengraaf-Vullers: Voorzitter. Ik verbaas me een beetje over de discussie met de wethouder, want aan de ene kant zegt hij “zoals mevrouw Molengraaf het uitlegt, die 500 meter, is eigenlijk nog redelijk mild en we gaan daardoor praktisch eigenlijk nergens in de problemen komen met de huidige zoekgebieden”, en dan ineens draait hij weer met “nee, het is toch te beperkend”. Ik ben het met de heer Tekir eens dat het ook in praktische zin niet de consequenties heeft die de heer Van Willigen nu schildert. Dus ik zie echt het bezwaar niet om dit nu gewoon aan te nemen. Volgens mij kunnen we dat veilig doen en geven we inderdaad de inwoners daar een stukje duidelijkheid mee.

De voorzitter: De heer Van Willigen.

De heer Van Willigen: Ik ben meer van de gedachte “laten we nu eens gaan en laten we zeggen ‘ja het kan’ en dat we dadelijk altijd nog kunnen zeggen: nee, we moeten die beperking invoeren met de kennis van nu”. Maar nu ga ik herhalen. Dus graag de wethouder.

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel. Het zou een formulering zijn die het college ook passend zou vinden. Het is misschien wel goed om aan te geven dat de 500 meter-grens in de praktijk wel degelijk een belemmering kan blijken ten opzichte van het ambitieniveau dat u in de RES stelt. Het ambitieniveau van de RES geeft aan: 400 terajoule met zeven à tien windmolens in twee zoekgebieden op dit moment binnen de hele Alblasserwaard. Op het moment dat je daar nu een norm van 500 meter zou hanteren, zou een groot deel van het A15-zoekgebied al niet kunnen. Daarnaast geldt dat voor een deel van Avelingen ook. Dat geeft gewoon aan dat het vrij onmogelijk wordt om de zeven molens die u als doelstelling meegeeft dan ook echt te gaan realiseren. Wij begrijpen ontzettend de zorg die hier leeft. Ook dit college en dit gemeentebestuur snappen natuurlijk dat we hier goed naar moeten kijken. Daarom zijn we ook zeker bereid om dat punt over die gezondheid en die dB’s, decibel laagfrequent, ook echt serieus mee te gaan wegen in de verdere planvorming, als dat verder vrijgegeven kan worden vanuit de provincie. Dus laat ik dat punt nog even heel helder maken. Ook het college wil expliciet terugkomen op de vraag waar molens nou uiteindelijk echt kunnen, want dat moet allemaal nog onderzocht worden, u weet: maritiem, Defensieradar, maatschappelijk draagvlak, daar hebben we het allemaal over gehad. En dan komen we bij u terug hoe dat eruit ziet en op welke afstanden dat dan daadwerkelijk zou zitten, en hoe dat daadwerkelijk ten opzichte van inwoners zou zitten, dat zouden individuele woningen kunnen zijn, of wijken. Daar kun je misschien ook nog anders naar kijken, omdat, zoals ik ook aangaf, in de praktijk ook blijkt dat woningeigenaren die goed meegenomen zijn en financieel een stukje participatie tegemoet kunnen zien daar anders naar willen kijken. Dat is mijn ervaring bij de A15. Daar zitten grondeigenaren die echt wel binnen een afstand van 500 meter zitten, maar die zijn geïnteresseerd in de ontwikkeling die daar mogelijk te maken is. Dus op het moment dat u die 500 meter op inwonersniveau stelt, stelt u uzelf een hele moeilijke opgave om uiteindelijk echt de doelen richting 2030 te doen. Vandaar het voorstel van het college om hem zo te mogen duiden dat we daar echt expliciet bij u op terugkomen, ook op de afstanden in verband met de gezondheidsrisico’s.

De voorzitter: Goed, dus u zegt daarmee: zet niet expliciet die 500 meter neer, maar we gaan aan de slag en onderzoeken, we nemen medische onderzoeken, alles nemen we mee en we komen richting de raad met een voorstel, zodat de raad er dan over kan spreken. De heer Tekir.

De heer Tekir: Ik probeer de wethouder te begrijpen. Ik hoorde hem zeggen dat hij de zorgen die er zijn deelt. Wat ik dan lastig vind, is dat ik de actie mis die we daaraan gaan koppelen. Deze motie doet dat nadrukkelijk wel, door nu al een uitgangspunt in te nemen, maar daarnaast ook de ruimte te geven om, als zich straks inderdaad beperkingen zouden voordoen, op zoek te kunnen gaan naar alternatieve energiebronnen en dus ook niet per se op deze locaties zoals de windmolens nu ingetekend zijn. Ja, dan kan het gevolg daarvan zijn dat we inderdaad weer met Molenlanden om de tafel gaan zitten en dat we met elkaar kijken, aan de hand van de gezamenlijke ambitie die we hebben, wat een haalbare oplossing is. Die ruimte geeft deze motie. Ik zou de wethouder willen vragen die ruimte ook te pakken en daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Ook een interruptie door de heer Van Breemen.

De heer Van Breemen: Ja, voorzitter. Ik zie dat de heer Van Santen in de chat zegt dat de motie wordt gehandhaafd zoals die is, en dan lees ik toch echt dat we een minimale afstandsnorm hanteren en geen windmolens plaatsen in de nabije omgeving van hemelsbreed 500 meter. Als het zo blijft staan, dan hoop ik toch echt dat de wethouder niet positief kan adviseren.

De voorzitter: Wethouder Kraaijeveld.

Wethouder Kraaijeveld: Ten aanzien van de afstandsnorm in deze fase van het proces waarin we zitten, niet – dus dat is even voor de helderheid –, omdat er dan grote risico's zijn dat het bod, waarvan ik heel veel fracties heb horen zeggen dat ze het belangrijk vinden om dat te realiseren, heel lastig te realiseren zal zijn. En als het dan gaat over naar de heer Tekir toe: dat doen we ook gezamenlijk met Molenlanden. Dus als vanuit deze twee zoekgebieden blijkt dat er molens gaan afvallen, en dat sluit ik zeker niet uit, gezien de thema's die we de revue hebben laten passeren, dan gaan we natuurlijk kijken hoe we dat verder, samen ook met Molenlanden, invulling kunnen geven. Het kan natuurlijk ook betekenen dat op Gorcums grondgebied er misschien weer breder gekeken moet worden, wat ik schetste: langs de A27, maar dat was niet het eerste scenario, het voorkeursscenario, waar twee raden eigenlijk unaniem van zeiden "dat is de meest logische infrastructuur om het langs te zoeken". Dus dan komt ook weer in beeld dat misschien in Gorinchem op andere gebieden met dezelfde gesprekken die we nu hebben daar weer op terug wordt gekomen. Vandaar dat het voorstel is om heel expliciet daarop terug te komen, maar niet zo hard die 500 meter-norm te stellen. Die hebben we wel heel duidelijk gehoord, even voor de helderheid, vanuit het college, alleen, het kan natuurlijk prima zo zijn dat er woningen binnen 500 meter zitten, dat we met bewoners tot oplossingen weten te komen en dat de gezondheidsklachten door een bepaalde opstelling, of bepaald type molen in de toekomst die innovatief veel minder gezondheidsklachten geeft, of laagfrequent geluid, dat we daar gewoon binnen die 500 meter oplossingen voor weten te verzinnen. Het zou ontzettend zonde zijn om dat in deze fase op die manier onmogelijk te maken.

De voorzitter: Volgens mij zijn de standpunten en de onderliggende belangen geduid. Heeft u behoefte aan een derde termijn? Zo niet, dan gaan we gewoon stemmen.

De heer Van Willigen: Ik wil graag schorsen, voorzitter.

De voorzitter: Is het een voorstel om tot kwart voor twaalf te schorsen?

De heer Van Willigen: Nee hoor, het mag wat mij betreft korter, ook oog hebbend voor de mensen die morgen weer moeten werken, onder wie ikzelf. Ik wil alleen even in alle rust ruggenspraak kunnen houden.

De voorzitter: Goed, ik stel voor om tien over half twaalf verder te gaan. De vergadering is geschorst (23.27 uur).

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering (23.43 uur). Door de heer Van Willigen was om een schorsing gevraagd. Wil hij nu het woord?

De heer Van Willigen: Nee hoor, laten we asjeblieft de vergadering snel voortzetten.

De voorzitter: De wethouder heeft zich beraden op de ontstane situatie en met uw goedvinden geef ik hem het woord voordat wij tot stemming overgaan.

Wethouder Kraaijeveld: Dank u wel, voorzitter. Fijn dat we even konden schorsen, zodat we konden kijken of we de motie nu op een goede manier duiden. Misschien is het een herhaling, maar het kan niet vaak genoeg gezegd worden dat wij de mogelijke gezondheidsrisico's op een bepaalde afstand van een windmolen ontzettend serieus zullen gaan beschouwen en die ook echt concreet willen maken in het vervolgproces, om er daarna bij de raad op terug te komen. De heer Tekir heeft geopperd die norm nu te stellen, maar de oproep van het college is eigenlijk of we het zó kunnen duiden dat die norm van 500 meter ontzettend serieus is om naar te kijken, maar dat we wel gewoon aan de slag kunnen met de zoekgebieden, waarbij we natuurlijk ook zullen kijken wat binnen die 500 meter valt en wat er niet in kan, als het überhaupt al kan. Als ik het goed heb begrepen, gaat het bij de afstanden met name om woonwijken en op die manier zullen we ook kijken naar de impact die het kan hebben op de woonwijken. Daarnaast zullen we natuurlijk ook de onderzoeken, en daarvan zijn er verschillende voorbij gekomen, goed monitoren en kijken wat we daarvan kunnen leren, zodat we dat ook in het vervolgtraject goed kunnen meenemen.
Dit willen we graag vanuit het college zo meegeven richting de besluitvorming, voorzitter.

De voorzitter: Ik kijk even naar de indieners voor een reactie. De heer Van Santen misschien?

De heer Van Santen: Ja, voorzitter. De motie zoals die hier staat, staat wat ons betreft, want dat is de norm die wij willen meegeven aan de wethouder. De term 'woongebieden' waar hij het over heeft is inderdaad interpretabel voor woongebieden, dus daar zou je naar kunnen kijken, hoe je dat ziet, maar we gaan er wel van uit dat daar veel inwoners wonen,

dus daar moet je gewoon rekening mee houden. Dus we houden eigenlijk de motie zoals die is. Wij willen gewoon deze normen meegeven aan de wethouder en xvragen of hij in eerste instantie de focus wil houden op de kansrijke dingen en de normen wil aanhouden. Dat is het eigenlijk.
Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Willigen.

De heer Van Willigen: Dank u wel, meneer Van Santen, voor uw duiding. De motie is mede ingediend door D66, Stadsbelang en Gorcum Actief. Zouden zij hier ook even een verklaring op willen geven?

De voorzitter: De vraag is of zij dat wensen. Ik kijk even in de chat. Ik zie dat in ieder geval de heer Tekir wil reageren.

De heer Tekir: Ik wil er zeker op reageren, voorzitter, maar met het oog op de tijd zou ik wel willen voorkomen dat we met z'n allen een herhaling van zetten gaan doen. Volgens mij stemmen wij als raad over een motie, en dat is een verzoek aan het college om ergens mee aan de slag te gaan. Als nu in die hele uitvoering blijkt dat dingen niet gaan zoals we dat willen, of zoals we dat hebben bedoeld, dan kan het college – maar dat geldt voor ieder voorstel – altijd nog terugkomen naar de raad. Primair staat de motie, die norm is het uitgangspunt en het is nu aan het college om daar handen en voeten aan te geven en om aan de raad te rapporteren wat daarvan terechtkomt.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: Dank u wel, voorzitter. 500 meter, een molen van 200 meter hoog, dat is echt wel heel erg dichtbij. Ik schrik eigenlijk een beetje van deze hele discussie, want er zijn mensen in de Lingewijk en in Gorinchem-Oost die daar net een huis hebben gekocht en die schrikken zich te barsten als daar ineens een molen vlakbij komt. 500 meter is dan nog heel mild, als je het vergelijkt met onze buurlanden en allerlei onderzoeken die er lopen. Dus ik zou er heel graag aan vasthouden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Roeland.

De heer Roeland: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Tekir. Wij willen die norm van 500 meter sowieso aanhouden in onze motie. Het kan wat ons betreft nooit zo zijn dat het bod, of de ambitie, belangrijker is dan het welbevinden van bewoners en natuur. Wat dat betreft zou ik zeggen: neem de motie aan, kijk waar de problemen plaatsvinden en kom vervolgens terug bij de raad.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Van Willigen: Dank u voor de beantwoording.

De voorzitter: Ik zie nog een verhelderingsvraag en daarna wil ik echt overgaan tot het in stemming brengen van de moties en het voorstel. De heer Oostrum.

De heer Oostrum: Voorzitter, dank u wel. Ik vraag me af of de indieners van deze motie nu bedoelen dat de RES moet worden aangepast voordat hij wordt ingediend, want dan moet er een ontzettende hoop werk gebeuren, of dat de indieners bedoelen dat de RES zo kan worden ingediend dat de motie wordt betrokken bij de verdere uitwerking. Ik hoop dat laatste.
Dank u wel.

De heer Van Santen: Dat laatste inderdaad.

De voorzitter: Waarvan akte. Wij gaan stemmen, want het is, zoals sommigen al hebben opgemerkt, al laat genoeg. Er is een viertal moties ingediend, die zal ik eerst in stemming brengen, en daarna het raadsvoorstel.
Aan de orde is motie M1, 'Windmolen-vrij, dichtbij'. Als stemmingsnummer trek ik nummer 8, zodat de heer Hassouna als eerste aan de beurt van stemmen is.

De motie wordt in stemming gebracht en met 15 tegen 10 stemmen aanvaard.

Voor hebben gestemd de heren Hassouna en Van der Lee, de dames Van Maaren, Mager en Molengraaf-Vullers, de heren Van Mourik, Roeland en Van Santen, mevrouw Stevens, de heren Tekir, Wientjes, Bahlmann en Barth en de dames Dansen en Hamann.

Tegen hebben gestemd de heren Koçak, Onvlee en Oostrum, de dames Van Oversteeg en Pellikaan en de heren Schefferlie, Van Willigen, Van Breemen, Chaaby en Hachhouch.

De voorzitter: Aan de orde is de motie 'Duurzame scholen'. Aanvankelijk droeg de motie het nummer 2; die is ingetrokken en vervangen door motie M5.

De motie wordt in stemming gebracht en met algemene stemmen aanvaard.

Voor hebben gestemd de heren Hassouna, Koçak en Van der Lee, de dames Van Maaren, Mager en Molengraaf-Vullers, de heren Van Mourik, Onvlee en Oostrum, de dames Van Oversteeg en Pellikaan, de heren Roeland, Van Santen en Schefferlie, mevrouw Stevens, de heren Tekir, Wientjes, Van Willigen, Bahlmann, Barth, Van Breemen en Chaaby, mevrouw Dansen, de heer Hachhouch en mevrouw Hamann.

De voorzitter: Aan de orde is motie M3, 'Lobby ambities RES 1.0'. Kan ik ervan uitgaan dat ook deze motie unaniem wordt aanvaard?

De heer Van Santen: Nee, voorzitter. Onze fractie stemt tegen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt de motie hierna aanvaard, onder aantekening dat de VVD-fractie geacht wil worden tegen te hebben gestemd.

De voorzitter: Aan de orde is motie M4, 'Mogelijkheid tot publiek debat en inspraak windmolens Gorinchem'.

De motie wordt in stemming gebracht en met 24 stemmen tegen 1 stem verworpen.

Tegen hebben gestemd de heren Hassouna, Koçak en Van der Lee, de dames Van Maaren, Mager en Molengraaf-Vullers, de heren Van Mourik, Onvlee en Oostrum, de

dames Van Oversteeg en Pellikaan, de heren Roeland, Van Santen en Schefferlie, mevrouw Stevens*, de heren Tekir, Wientjes, Van Willigen, Bahlmann, Barth, Van Breemen en Chaaby, mevrouw Dansen en de heer Hachhouch.

Voor heeft gestemd mevrouw Hamann.

*** Mevrouw Stevens:** Ik zou in mijn tweede termijn gesuggereerd hebben dat we voor zouden stemmen, maar afgaande op de toezegging van de wethouder dat de natuur behouden blijft bij het maken van plannen voor windmolens en de participatie, vinden wij de motie overbodig, ook omdat de motie van de VVD is aangenomen. Wij hebben dus tegen gestemd.

De voorzitter: We gaan nu stemmen over het raadsvoorstel, waarbij duidelijk moge zijn dat de aangenomen moties daarvan onlosmakelijk onderdeel uitmaken. Kan ik concluderen dat u allen instemt met het raadsvoorstel?

De heer Van Santen: Wij hebben een stemverklaring, voorzitter.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Van Santen: We zien in deze RES zeker veel goede zaken en mogelijkheden, maar we zien ook nog veel gaten, met name omtrent draagvlak. Om die reden stemmen wij nu tegen. Ons betoog en onze moties tonen ook wel de betrokkenheid bij dit onderwerp. Wij kijken uit naar het vervolg en zullen daar actief aan bijdragen.

De voorzitter: Dank u. Dan concludeer ik dat de VVD-fractie tegen is, de fractie Van Maaren eveneens. Nog anderen?

De heer Hassouna: Wij willen een stemverklaring afleggen. Wij steunen de RES vanwege de duurzaamheidsambities, maar dit mag niet schadelijk zijn voor omwonenden en natuur. Wij stemmen dus in met het voorstel, met inachtneming van de moties.

De voorzitter: Anderen die een stemverklaring willen afleggen?

Mevrouw Hamann: Ja, voorzitter. Wij stemmen tegen. Wij vinden het grondgebied van Gorinchem te klein voor deze hele grote windmolens en de inwoners zijn er veel te weinig bij betrokken om er nu al zo'n besluit over te nemen. Met moties en op andere manieren heb ik geprobeerd dit bespreekbaar te krijgen met de stad, maar dat is helaas niet gelukt. Ik ben dus tegen het voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Stemverklaring mevrouw Stevens.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. In eerste instantie stonden wij een beetje sceptisch tegenover de energiestrategie, maar ook gezien de toezeggingen die we hebben gekregen willen wij het voorstel wel het voordeel van de twijfel geven. Dat betekent natuurlijk niet dat wij in de toekomst niet net zo kritisch zullen blijven als nu. Dus verwacht nog wat van de SP in de toekomst.

De voorzitter: Dank u wel. De fractie Van Maaren.

Mevrouw Van Maaren: Zoals aangegeven in de chat, zijn wij tegen het voorstel. Wij zijn wel voor de RES op zich, maar wij hebben veel moeite met de beantwoording en hoe in het voortraject leefbaarheid, gezondheid en welzijn ondergeschikt waren aan de doelstellingen van de RES. Daarom stemmen we op dit moment tegen en hopen dat het in de loop van het traject anders wordt.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Mourik.

De heer Van Mourik: Dank u, voorzitter. Ik wil graag een stemverklaring geven. Onderzoek alles en behoud het goede. Zoals de wethouder aangeeft, komt de RES in ieder geval terug. Wat mij betreft een vette 'ja', want het is ontzettend belangrijk dat de RES goed in de stelling gezet wordt.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik stel vast dat de VVD, fractie Van Maaren en Gorcum Actief tegen dit raadsvoorstel zijn en de overige fracties voor. Daarmee is dit raadsvoorstel met 20 stemmen voor en 5 stemmen tegen aanvaard.
Hiermee zijn we aan het einde van deze vergadering gekomen. Het is behoorlijk laat geworden, maar ik stel vast dat binnen de raad een mooi gesprek heeft plaatsgevonden. Ik dank u allen voor uw goede voorbereidingen en wens u een goede nachtrust toe.

6. Sluiting.

De voorzitter sluit te 00.08 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Gorinchem op 10 juni 2021.

De griffier, De voorzitter,

Sprekersindex:

Breemen, R.J.J. van, 15, 40, 51

Doesburg, R.P. van, 34

Hamann, mw. E.W.H., 5, 10, 13, 21, 25, 26, 30, 31, 35, 36, 49, 54, 56

Hassouna, M.S., 10, 31, 39, 44, 56

Kraaijeveld, E.C.M., 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53

Maaren, mw. A.P. van, 45, 56

Molengraaf-Vullers, mw. M.J., 18, 36, 43, 44, 50

Mourik, H.J. van, 56

Onvlee, L.A., 8, 9, 10, 24, 38

Oostrum, J.C., 12, 13, 14, 15, 39, 54

Roeland, J.M., 7, 14, 25, 32, 37, 44, 54

Santen, N. van, 3, 9, 14, 22, 23, 29, 33, 34, 35, 36, 38, 45, 48, 53, 54, 55

Stevens, mw. D., 17, 41, 42, 47, 48, 55, 56

Tekir, I., 49, 50, 51, 53

Wientjes, C.J.J., 2

Willigen, C. van, 19, 21, 22, 28, 32, 43, 49, 50, 52, 53, 54